

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 40 (730) ■ 15 oktyabr 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Prezident İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edib

Oktyabrın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Belarus Respublikasının paytaxtı Minskə səfərə gəlib. Prezident İlham Əliyevi Belarusun yüksək vəzifəli dövlət və hökumət nümayəndələri qarşılayıblar. Dövlətimizin başçısı oktyabrın 10-da Minsk şəhərində MDB Dövlət Başçıları Şurasının keçirilən növbəti iclasında iştirak edib. Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi Müstəqillik Sarayında qarşılayıb. Dövlət başçıları xatirə şəklində çəkdiriblər. Sonra Belarus Prezident MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Belarusa gələn digər dövlət başçıları da qarşılayıb.

Əvvəlcə MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclası keçirilib. Tədbirdə çıxış edən Belarus Prezidenti MDB məkanında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi məsələlərinin müzakirə ediləcəyini deyib. Birlik daxilində ticari-iqtisadi əlaqələrin yeni impuls aldığı bildirən Aleksandr Lukaşenko vurğulayıb ki, ölkələr arasında siyasi, iqtisadi, humanitar və digər sahələrdə sıx əməkdaşlıq və dialoq yaradılıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, MDB-nin potensialı tükənməyib. Azərbaycan özünün MDB-də iştirakına böyük əhəmiyyət verir: «Hesab edirik ki, bizim təşkilat çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyət, əlaqələndirmə, bir-birimizin problemlərimizi daha yaxşı anlamaq, habelə digər mühüm məsələləri həll etmək işində çox uğurlar qazanılıb. Biz həm də MDB-nin üzvü

olan ölkələrin əksəriyyəti ilə ikitərəfli formatda çox fəal qarşılıqlı əlaqə saxlayırıq. Hesab edirəm ki, ikitərəfli əlaqələr bizim təşkilat çərçivəsində münasibətləri daha da möhkəmləndirir və biz bundan sonra da ikitərəfli əməkdaşlıq potensialını artırmağa çalışacağıq».

İqtisadi və investisiyalar sahəsində ölkəmizin yaxşı təcrübəsinin olduğunu diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı regionda narahatlığın doğuran və beynəlxalq təhlükəsizlikə bağlı məsələlərə də toxunub: «Əlbəttə, sərhədlərimizin yaxınlığında baş verən hadisələr bizi narahat edir. Yaxın Şərqdə, Avropanın bir hissəsində vəziyyət əlbəttə, adekvat qiymət verilməsini tələb edir. Yəqin ki, hər bir ölkə öz əməli fəaliyyəti ilə etimad tədbirlərinin, təhlükəsizliyin

əməkdaşlığın gücləndirilməsinə töhfə verməyə çalışmalıdır. Biz Azərbaycanda regional və beynəlxalq məsələlərdə öz rolumuzu belə təsəvvür edirik. Hesab edirik ki, ölkəmizin yürütdüyü siyasət risklərin azaldılmasına, vəziyyətin sabitləşdirilməsinə yönəlib. Əlbəttə, siyasi iradə kimi, iqtisadi potensial da burada mühüm rol oynayır. Azərbaycanın MDB məkanında, habelə regional və ikitərəfli əlaqələr çərçivəsində irəli sürdüyü təşəbbüslər təhlükəsizliyin, sabitliyin, əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir. Bu fəal əməkdaşlıq nəqliyyat sahəsində də müşahidə edirik».

Prezident İlham Əliyev deyib ki, MDB məkanında çox yaxşı imkanlar var. Onların bir hissəsi artıq reallaşmışdır. Nəqliyyat infrastrukturu

na yatırılan investisiyalar ölkəmizi uzunmüddətli perspektivə bir-birinə bağlayır və əməkdaşlıq, habelə əlavə mənfəət əldə edilməsi üçün yeni imkanlar yaradır. Azərbaycan enerji ehtiyatları istehsal edən ölkə kimi öz tərəfdaşları ilə bu sahədə əməkdaşlıq maraqlıdır. «Azərbaycanın irəli sürdüyü təşəbbüslər və onun təşəbbüsü ilə başlanmış layihələr regionun enerji təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edir. Bu sahədə investisiya layihələri, qüvvələrin bu istiqamətdə daha artıq əlaqələndirilməsi üçün yaxşı imkanlar var. Ona görə ki, enerji təhlükəsizliyi məsələləri hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi məsələləri ilə birbaşa bağlıdır. Əlbəttə, kifayət qədər enerji ehtiyatları olan ölkələrin üzərinə öz tərəfdaşları

ilə bağlı humanitar əməkdaşlıq məsələləri çox aktualdır. Zənnimcə, ölkələrimizin müsbət təcrübəsi göstərir ki, multikultural cəmiyyət inkişafın yeganə yoludur. Dünyaya ölkələrinin mütəq əksəriyyəti çoxkonfessiyalı, çoxlu millətlərin nümayəndələrinin yaşadığı ölkələrdir. Monoetnik ölkələr istisna deyil. Odur ki, humanitar əməkdaşlıq, müxtəlif konfessiyaların və etnik qrupların nümayəndələri arasında qarşılıqlı anlaşma hər bir ölkə, hər bir ölkənin milli həmrəyliyi, habelə bizim əməkdaşlığımız üçün vacibdir. Çünki bizim təşkilat çərçivəsində tarixləri, mədəniyyətləri, dinləri müxtəlif olan ölkələr təmsil olunub və bizi ümumi maraqlar, ümumi əməkdaşlıq birləşdirir».

Azərbaycan Prezidenti onu da

vurğulayıb ki, MDB-nin bir təşkilat kimi topladığı müsbət təcrübə bütövlükdə mədəniyyətlərarası, sivilizasiyalararası dialoqla bağlı problemlərin həlli üçün də faydalı ola bilər.

Tədbirdə çıxış edən dövlət başçıları 1941-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 70 illiyinin birgə qeyd olunması istiqamətində işlərin davam etdirildiyini, MDB çərçivəsində əməkdaşlığın və dostluq əlaqələrinin gücləndirilməsinin və bundan sonra daha da inkişaf etdirilməsinin tərəfdarı olduqlarını deyiblər. Bildirilib ki, çoxtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi prioritet istiqamətlərdəndir və iclasda müzakirə olunan məsələlər Birlik ölkələri arasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə təkan verəcək. Dövlət başçıları, həmçinin, iclasda elm, təhsil, turizm, təhlükəsizlik sahələrində qarşılıqlı əlaqələrin gücləndirilməsi, Ukraynada vəziyyət və digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

Sonra MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib. İclasda bildirilib ki, dövlət başçıları 1941-1945-ci illərdə Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 70 illiyi ilə əlaqədar Birlik ölkələrinin xalqlarına və dünya ictimaiyyətinə müraciət qəbul ediblər. Diqqətə çatdırılıb ki, iclas iştirakçıları MDB ölkələrinin elmi təşkilatları arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi, 2016-cı ilin Birlik çərçivəsində «Təhsil ili» elan olunması, qanunsuz miqrasiya, insan alveri ilə mübarizə sahələrində əməkdaşlıq məsələlərinə dair razılığa gəliblər. Tədbirdə 2015-ci ildə MDB-yə sədrliyin Qazaxıstanı keçməsi və MDB Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının gələn il Astanada keçirilməsi qərara alınıb.

Azərbaycan-Rusiya münasibətləri dinamik inkişaf edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 13-də ölkəmizdə səfərə olan Rusiya Federasiyasının müdafiə naziri Sergey Şoyqunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Azərbaycan ilə Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan dövlətimizin başçısı bu yaxınlarda Rusiya Fe-

derasiyasının Prezidenti Vladimir Putinlə Həştərxanda və Minskə görüşlərini məmnunluqla xatırladı və yüksək səviyyəli görüşlərin müntəzəm olaraq keçirildiyini bildirdi. Siyasi, iqtisadi sahələrdə əlaqələrimizin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığımızın da ikitərəfli münasibətlərimizin genişləndirilməsi baxımından önəmini qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı Rusiya Federasiyasının müdafiə naziri Sergey Şoyqunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfərinin hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığımızın perspektivlərinin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaradacağını bildirib və səfərin səmərəli olacağına əminliyini ifadə edib.

İkitərəfli münasibətlərimizin inkişafı ilə bağlı deyilən xoş sözlərə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirən Rusiya Federasiyasının müdafiə naziri Sergey Şoyqu Həştərxanda və Minskə keçirilən yüksək səviyyəli görüşlərin önəmini qeyd edib. O, Xəzər dənizində əməkdaşlıqla bağlı qəbul olunan qərarların əhəmiyyətini vurğulayaraq Xəzər dənizi hövzəsində hərbi əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdirildiyini, bugünkü görüşün də əlaqələrimizin gələcəkdə daha da genişləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirdi.

Əməkdaşlığın inkişafı üçün yaxşı imkanlar var

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 13-də Vyetnam Kommunist Partiyası (VKP) Siyasi Bürosunun üzvü, VKP Mərkəzi Komitəsinin Katibliyinin daimi üzvü Le Honq Anhın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Vyetnam Respublikasına rəsmi səfərini məmnunluqla xatırlayan dövlətimizin başçısı bu səfərin yüksək səviyyədə ilk rəsmi səfər olması baxımından önəmini qeyd edib. Prezident İlham Əliyev Le Honq Anhın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfərinin də Azərbaycan ilə Vyetnam arasında intensiv əlaqələrin davam

etdirilməsi və əməkdaşlığımızın möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Le Honq Anh Azərbaycana ilk dəfə səfər etməsindən və Prezident İlham Əliyevlə görüşündən məmnun olduğunu diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycan ilə Vyetnam arasında dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin yaxşı tarixə malik olduğunu vurğulayıb. Qonaq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Vyetnam ilk rəsmi səfərinin ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafına böyük təkan verdiyini qeyd edib.

Görüşdə ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən ticarət dövryyəsinin artırılması, neft-qaz, sərmayə qoyuluşu sahələrində, mədəni, humanitar və digər sahələrdə inkişaf etdirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğu vurğulanıb.

2 Makroiqtisadi göstəricilər sabitdir

3 Sentyabr ayının statistik göstəricilərinə əsasən...

4 Sənaye məhəllələri yaradılacaq

5 Nağdsız ödənişlərin inkişafı ilə bağlı yeni sənəd hazırlanır

2014-cü ilin 9 ayı ərzində Vergilər Nazirliyinin xətti ilə büdcəyə 5 milyard 346 milyon 762,8 min manat vəsait daxil olub

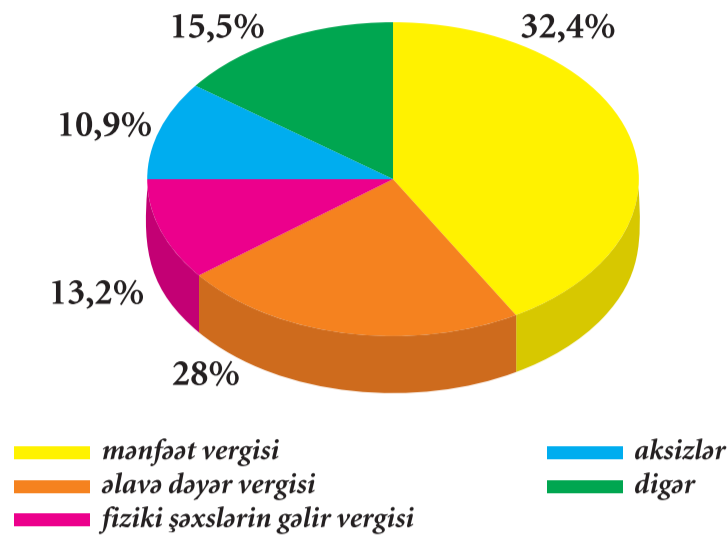
Bu məbləğin 32,4%-i mənfəət vergisinin, 28%-i əlavə dəyər vergisinin, 13,2%-i fiziki şəxslərin gəlir vergisinin, 10,9%-i aksizlərin, 15,5%-i isə digər vergilərin payına düşür.

Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə büdcəyə 3 milyard 130 milyon 10,5 min manat vəsait daxil olmuşdur ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 14,1% çoxdur.

Hesabat dövründə respublika üzrə 61181 vergi ödəyicisi qeydiyyatda alınmış, 1 oktyabr 2014-cü il tarixə qeydiyyata olan vergi ödəyicilərinin ümumi sayı 591178-ə çatmışdır.

2014-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində respublika üzrə elektron formada göndərilmiş bəyannamələrin xüsusi çəkisi 90,6% təşkil etmişdir.

Yanvar-sentyabr ayları üzrə vergi daxilolmaları

Borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınır

Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Vergi borclarının alınması idarəsinin əməkdaşları tərəfindən Nərimanov rayonunda «Kaspian Elektrik LTD» MMC-yə məxsus «Kaspian» elektrik malları mağazasında, Səbail rayonu, Niyazi küçəsi, ev 5 ünvanında yerləşən, «Ranel» MMC-yə məxsus «Tempur» yataq lövazimatları mağazasında, Nəsimi rayo-

nunda Valid Telman oğlu İmanova məxsus «Konti» kafesində əmlakın siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Adları çikilən vergi ödəyicilərinin fəaliyyətləri araşdırılarkən, onların müvafiq olaraq 3641 manat, 3166 manat və 2629 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə onlara bil-

diriş göndəriləndə borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir.

Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə müvafiq qərar əsasında həmin obyektlərdəki əmlakın siyahıya alınması tədbiri həyata keçirilmişdir.

«Təhsil və Karyera» sərgisində...

Oktyabrın 10-dan 12-dək «Bakı Ekspo Mərkəzi»ndə keçirilən 8-ci «Beynəlxalq Təhsil və Karyera» sərgisində dünyanın 20 ölkəsindən 122 iştirakçı bir araya gəlmişdir.

Sərgidə iştirak etmiş Vergilər Nazirliyi öz guşəsi ilə tədbir iştirakçılarının, xarici və yerli sahibkarların, xüsusilə karyerasını Vergilər Nazirliyində qurmağı

planlaşdırılan gənclərin böyük marağına səbəb olmuşdur.

Tədbir keçirilən müddətdə nazirliyin vergi ödəyicilərinə xidmət strukturlarının əməkdaşları tərəfindən sərgi iştirakçılarına maraqlandıran suallara cavab verilmiş, vergi orqanlarında işə qəbul prosesi barədə məlumat çatdırılmış, çoxlu sayda məlumat xarakterli materiallar və nəşrlər paylanmışdır.

Elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması müzakirə edilib

Bolqarıstanın Varna şəhərində IOTA-nın təşkilatçılığı ilə «Elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması» mövzusunda seminar keçirilmişdir.

Tədbirdə iştirakçı ölkələrdə elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması təcrübəsi, ayrı-ayrı ölkələrin qarşılaşdığı problemlər müzakirə olunmuşdur. Avstriya vergi administrasiyasının nümayəndəsi tərəfindən «Elektron ticarətdə biznes modeli», Bolqarıstan Respublikasının nümayəndəsi «Elektron ticarətdə audit nəzərətinin həyata keçirilməsinin Bolqarıstan təcrübəsi», Macarıstan Respublikasının nümayəndəsi «Elektron ticarət müəssisələrinin audit və internetdə təhlil», İsveç

vergi administrasiyasının nümayəndəsi «İsveçdə rəqəmsal (e-ticarət) iqtisadiyyat», Finlandiya Respublikasının nümayəndəsi «Müxtəlif maliyyə situasiyalarında virtual valyutalarla aparılan əməliyyatların vergiyə cəlb edilməsi» və Böyük Britaniya vergi administrasiyasının nümayəndəsi «Elektron ticarətə ticarət alıcıları və vasitəçiləri vasitəsilə nəzərdə tutulmuş» mövzularında təqdimatla çıxış etmişlər.

Seminarada ölkəmizi Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin Strateji araşdırmalar idarəsinin rəisi Telman Hüseyinli və Hüquq Baş İdarəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin baş hüquqşünası Nəriman Hacıyeva təmsil etmişlər.

Makroiqtisadi göstəricilər sabitdir

«Büdcəmiz artır və bu il də büdcə xərcləri kifayət qədər böyükdür. Maaşlar, pensiyalar qalxır, doqquz ayda da qalxmışdır. Buna baxmayaraq, inflyasiya aşağı səviyyədədir və bu da makroiqtisadi vəziyyətin sabit olmasını göstərir».

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Büdcə daxilolmalarında vergilərin həcmi artır

2014-cü ilin üçüncü rübündə ölkə iqtisadiyyatı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,5%, qeyri-neft sektoru isə 6% artıb. Əhalinin pul gəlirləri 5,4% artıb və bu artım fonunda inflyasiya çox aşağı səviyyədə - cəmi 1,5% olub.

Bu ilin 9 ayının ilkin iqtisadi göstəricilərini açıqlayan maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, 2014-cü ilin ilk doqquz ayında dövlət büdcəsinin mədəxili 101,2% yerinə yetirilməklə 14 milyard 71 milyon manat təşkil edib. Təsdiq olunmuş proqnoza Vergilər Nazirliyi 101,8% əməl edərək dövlət büdcəsinə 5 milyard 324,2 milyon manat, 2013-cü ilin eyni dövrünə nisbətən isə 394 milyon manat və yaxud 8% çox mədəxil təmin edib. Dövlət Gömrük Komitəsi isə 100,1% və ya 2013-cü ilin eyni dövrünə nisbətən 123 milyon manat, yaxud 12,2% çox mədəxil təmin edib. Qeyri-neft sektorundan dövlət büdcəsinə daxilolmalar keçən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 662 milyon manat və ya 17,5% çox olmaqla, 4 milyard 454 milyon manat təşkil edib.

Regionlara yönəldilən vəsaitlər çoxalır

«Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı»nın icrası məqsədlərinə cari ilin dövlət büdcəsindən 1 milyard 292 milyon manat vəsait sərf edilmişdir. Şəhər, rayon və qəsəbələrə abadlıq və quruculuq işlərinin davam etdirilməsi, «2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın icrası, kəndlərarası yolların tikintisi və digər zəruri tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 2014-cü ilin doqquz ayında dövlət büdcəsinin müvafiq xərc bölmələrindən 257 milyon manat, o cümlədən kəndlərarası yolların inşasının başlanması üçün ilkin olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Eh-tiyat Fondundan 29 milyon manat vəsait ayrılıb. Bundan başqa, ölkə iqtisadiyyatının şaxə-

sait qoyuluşu xərcləri 4 milyard 172 milyon manat təşkil edib. Həmin vəsaitdən sosial-mədəni və məişət təyinatlı obyektlərin tikintisi və yenidən qurulması üçün 1 milyard 401 milyon manat, enerji, su və qaz təchizatı, nəqliyyat, kommunal, meliorasiya və digər infrastrukturların tikintisi və yenidən qurulması üçün 2 milyard 184 milyon manat, Naxçıvan Muxtar Respublikasında həyata keçirilən investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün 44 milyon manat, müdafiə təyinatlı və digər layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün 545 milyon manat vəsait yönəldilib.

Regionlara yönəldilən vəsaitlər çoxalır

«Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı»nın icrası məqsədlərinə cari ilin dövlət büdcəsindən 1 milyard 292 milyon manat vəsait sərf edilmişdir. Şəhər, rayon və qəsəbələrə abadlıq və quruculuq işlərinin davam etdirilməsi, «2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın icrası, kəndlərarası yolların tikintisi və digər zəruri tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 2014-cü ilin doqquz ayında dövlət büdcəsinin müvafiq xərc bölmələrindən 257 milyon manat, o cümlədən kəndlərarası yolların inşasının başlanması üçün ilkin olaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Eh-tiyat Fondundan 29 milyon manat vəsait ayrılıb. Bundan başqa, ölkə iqtisadiyyatının şaxə-

lənməsinə, qeyri-neft sektorunun inkişafına yönələn dövlət dəstəyi tədbirləri davam etdirilib.

Sahibkarlara güzəştli kreditlər verilməsi üçün dövlət büdcəsindən Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna 150 milyon manat vəsait ayrılıb və bununla da dövlət büdcəsindən Fonda ayrılmış vəsaitin ümumi həcmi 830 milyon manata çatdırılıb.

Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin «ASAN xidmət» mərkəzlərinin maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması, Agentliyin regional mərkəzlərinin yaradılması və işçi heyətlə kompleksləşdirilməsi, səyər «ASAN xidmət»lərinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi üçün dövlət büdcəsindən 22 milyon manat vəsait ayrılıb.

Dövlət və icmal büdcənin proqnoz göstəriciləri iqtisadi inkişafın davamlılığına təminat verir

Maliyyə nazirinin sözlərinə görə, 2015-ci il və sonrakı üç il üçün dövlət və icmal büdcələrin proqnoz göstəricilərinin tərtibi üzrə hazırlıq prosesi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə başa çatıb və büdcə zərfinə daxil olan digər sənədlərlə birgə Prezidentə təqdim olunub.

Qeyd edək ki, proqnoz göstəriciləri tərtib edilərkən dünyadakı və regiondakı iqtisadi inkişaf meyilləri, o cümlədən xammal bazarındakı vəziyyət nəzərə alınıb. Ölkə başçısının tapşırığına uyğun olaraq büdcə layihəsində sosial məsələlərin, aztəminatlı əhali təbəqəsinə dövlət dəstəyinin ənənəvi olaraq prioritetliyi saxlanılmaqla ölkəmizin müdafiə qüdrətinin bundan sonra da möhkəmləndirilməsi, Bakı şəhərində ilk Avropa Oyunlarının keçirilməsi və icrasına başlanılmış dövlət proqramlarının davam etdirilməsi üçün maliyyə təminatının yaradılmasına üstünlük verilib.

Rəşad SADIQOV

Qarşıdakı illər üçün fəaliyyət istiqamətləri

Oktyabrın 1-dən 3-dək Macarıstan Respublikasının paytaxtı Budapeşt şəhərində Avropa Daxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatı (IOTA) İcraiyyə Şurasının 94-cü iclası keçirilib. İclasda şuranın üzv dövlətlərinin - Niderland Krallığı, Avstriya, Azərbaycan, Çexiya, Finlandiya, Fransa, İrlandiya, Rumıniya, İspaniyanın vergi administrasiyalarının nümayəndələri iştirak ediblər.

məti müəyyənləşdirilib. Bunlar: vergi əməllərinin və yığımların təkmilləşdirilməsi; vergi ödəyicilərinə xidmətlərin inkişaf etdirilməsi və inzibati çətinliklərin azaldılması; vergi inzibati sahəsində xərclərin azaldılmasıdır. Bundan əlavə, iclasda cari ilin noyabr ayında keçiriləcək Baş Əlaqələndirici Şəxslərin Forumunun gündəliyi və gözlənilən nəticələr, 2015-ci ilin fevral ayında keçiriləcək Baş Əlaqələndirici Şəxslərin 23-cü Forumunun hazırlıq iclasının müzakirə mövzuları İcraiyyə Şurasına təqdim edilib. İclasda IOTA Baş Assambleyasının 19-cu iclasının tarixi və yeri təsdiqlənib.

Səfərdə ölkəmizi vergilər nazirinin müvafiqi Ələkbər Məmmədov təmsil edib.

Səfərdə ölkəmizi vergilər nazirinin müvafiqi Ələkbər Məmmədov təmsil edib.

«Elektron hökumət» layihəsinin dördüncü mərhələsi yekunlaşıb

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin (RYTN) Məlumat Hesablama Mərkəzi (MHM) Azərbaycanda «Elektron hökumət» layihəsinin hansı mərhələdə olduğunu açıqlayıb.

Azərbaycan «Elektron hökumət» layihəsinin reallaşdırılması üçün xeyli yol qət edib və demək olar ki, 4 mərhələni uğurla başa çatdırıb. Hazırda 5-ci mərhələnin tam şəkildə həyata keçirilməsi üçün işlər uğurla davam etdirilir. Bu mərhələdə hökumət bütün hüquqi və fiziki şəxslər və sadə vətəndaşlar üçün onlayn sənəd mübadiləsi formasında e-xid-

mətlərin göstərilməsini həyata keçirir.

Məlumat üçün bildirik ki, birinci mərhələdə dövlət orqanları interneti mənimləməyə başlayır və milli şəbəkə seqmentində müxtəlif müəssisələrin bir sıra saytları yaradılır. Lakin bu saytlar sırf informasiya emalı funksiyasını daşıyır.

İkinci mərhələdə sözügedən saytlarda yenilənən kontentin həcmi artır. Burada xəbərlər, hüquqi sənədlər və rəsmi elanlar yerləşdirilir, yeni xidmətlərin həyata keçirilməsi üçün işlər uğurla davam etdirilir. Bu mərhələdə hökumət bütün hüquqi və fiziki şəxslər və sadə vətəndaşlar üçün onlayn sənəd mübadiləsi formasında e-xid-

elektron poçt) baş verir və s.

Üçüncü mərhələdə saytların yüksək səviyyəli interaktivliyi həyata keçirilir. Dövlət portalları biznes sektorunun və vətəndaşların konkret kateqoriyalı nümayəndələrinə müxtəlif təkliflər verir, autentifikasiya mexanizmləri təbiiq olunur.

Dördüncü mərhələdə istifadəçilər qarşılıqlı əlaqə imkanları qazanır və elektron müzakirələr edə bilirlər. Vətəndaşlar internet vasitəsi ilə müxtəlif sənədlər (şəhadətnamələr, lisenziyalar, sertifikatlar, qarşılıqlı icazələr və s.) əldə edir, eyni zamanda dövlət orqanlarının təqdim etdiyi xidmətlərdən yararlanaraq onlayn ödənişlər edə bilirlər.

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlsp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza"sı olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi bildirir ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumat www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

Əmanətlərin qorunması bank və maliyyə sahəsində sabitlik deməkdir

- Azad müəllim, ADİF nə vaxtdan fəaliyyət göstərir və hansı funksiyaları yerinə yetirir?

- Fond «Əmanətlərin sığortalanması haqqında» Azərbaycan Respublikasının 29 dekabr 2006-cı il tarixli Qanunu və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 fevral 2007-ci il tarixli fərmanına əsasən, qeyri-kommersiya təşkilatı kimi yaradılaraq 2007-ci il avqustun 12-dən fəaliyyətə başlamışdır. İlk dövrdə ölkədə fiziki şəxslərdən əmanətlər cəlb etmək hüququna malik və Mərkəzi Bankın kapitala olan normativ tələblərini yerinə yetirən 37 kommersiya bankı üzvlüyə qəbul edildi. Hazırda iştirakçı bankların sayı 42-dir. Ölkədə əmanətlərin sığortalanması sisteminin yaradılmasının əsas məqsədi banklar və xarici bankların yerli filialları ödəmə qabiliyyətini itirdikdə fiziki şəxslərdən əmanətə qəbul olunmuş pul vəsaitinin itirilməsi riskinin qarşısını almaq, maliyyə sisteminin sabitliyini və inkişafını təmin etməkdir. Fond beynəlxalq təcrübədə mövcud olan ən sadə mandata

İqtisadi və maliyyə münasibətləri inkişaf etdikcə risklərin yaranması və onlara qarşı mübarizə də qaçılmaz olur. Ölkəmizdə Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun (ADİF) yaradılması da bu zərurətdən irəli gəlir. ADİF-in fəaliyyəti, layihə və yenilikləri ilə bağlı suallarımızı qurumun icraçı direktoru Azad Cavadov cavablandır.

«paybox» mandatına malikdir. Yəni ADİF-in əsas funksiyası iştirakçı banklardan sığorta haqları yığmaqla sığorta ehtiyatlarını formalaşdırmaq və hər hansı bankda sığorta hadisəsi baş verdikdə əmanətçilərə qorunan əmanətlər üzrə kompensasiya ödəməkdir. Əldə olunan bütün mənfəət sığorta ehtiyatlarının artırılmasına, cari xərclərin ödənilməsinə yönəldilir. Fiziki şəxslərin əmanətlərinin cəlb edilməsi üçün bank lisenziyasına malik bütün banklar və xarici bankların yerli filialları ADİF-in məcburi iştirakçılarıdır.

- Seminaraın mövzusu Azərbaycan üçün nə dərəcədə aktual idi?

- Bu mövzu əsasında bankların kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinə görə risklərin qiymətləndirilməsi, risk qruplarına görə reytinglərin verilməsi nəzərdə tutulur. Aktuallığa gəldikdə, bu sistem bankların riskli əsaslarla maliyyə vəziyyətini qiymətləndirməyə imkan verir, banklar riskləri idarə etmələrindən asılı olaraq differensiallaşmış təqvim haqları ödəyirlər. Yəni onlar risk qarşılığında daha yaxşı ödəməklə daha az təqvim haqqı ödəməyə motivasiya olunurlar. Bütün inkişaf etmiş dövlətlərdə bu sistemdən istifadə etməyə üstünlük verilir.

- Azərbaycan risk əsaslı sığorta haqqı sisteminin tətbiqi təcrübəsindən istifadə olunurmu?

- Dünya təcrübəsində əmanətlərin sığortalanması sistemi yarananda heç vaxt risk əsaslı sığorta haqlarının yığılması metodundan istifadəyə rast gəlinməyib. İlk mərhələdə sığorta haqları sabit faizlərlə hesablanır. Azərbaycanda

da bu gün sabit faizdən istifadə edilir və gələcəkdə risk əsaslı sığorta haqlarının hesablanması metoduna keçiləcəkdir.

- Bu təcrübənin öyrənilməsi və inkişaf etdirilməsi üçün keçirilən seminar ölkəmiz üçün nə dərəcədə faydalıdır?

- Seminarda 15 bankın nümayəndəsi, Mərkəzi Bankın və ADİF-in əməkdaşları iştirak edirdi. Bankların risklərinin müəyyən edilməsi, qiymətləndirilməsi, qarşıya çıxma biləcək problemlərin aradan qaldırılması yolları dünyanın ən qabaqçıl təcrübəyə malik ekspertləri ilə müzakirə edildi.

Qeyd edim ki, risklərin idarə edilməsinə nəzarətlə bağlı Mərkəzi Bankın müvafiq qərarı ilə birlikdə çalışacağıq. Sığorta fondları bankların risk göstəricilərini kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinə görə qiymətləndirəcəkdir. Banklarda yarana biləcək problemləri vaxtında müəyyənləşdirməklə müvafiq tədbirlər görülməkdir.

- Qəti müəyyən edilmiş sığorta haqqı sistemi ilə risk əsaslı sığorta haqqı sisteminin fərqi nədən ibarətdir?

- Sabit sığorta haqlarında bankların riskləri nəzərə alınmır və sığorta haqları sabit faiz dərəcəsi ilə ödənilir. Risk əsaslı sığorta haqlarının yığılması metodunda isə məsələyə fərdi yanaşılır. Riskdən asılı olaraq banklar sığorta haqqı ödəyirlər, sığorta haqlarının hesablanması hər hansı bankın öz risklərini nə dərəcədə peşəkar idarə etmələrindən asılıdır. Başqa sözlə, kim risklərini yaxşı idarə edərsə, az sığorta haqqı ödəyir.

Risk əsaslı sığorta haqlarının hesablanması maksimum faiz dərəcəsi öz aktuallığını itirir. Bankın yüksək faizlə cəlb etdiyi əmanət qorunur. Lakin bank yüksək risk yaratdığına görə yüksək sığorta haqqı ödəyir.

- Sığortalanan əmanətlər hansılardır?

- Qorunmayan əmanətlərə ad-sız borc qiymətli kağızlarının (ad-sız depozit sertifikatlarının) yerləşdirilməsi yolu ilə cəlb edilmiş pul vəsaitləri; bankın Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarında açılmış bölmələri tərəfindən cəlb olunmuş əmanətlər; qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitinin leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı şübhəli əməliyyatlar nəticəsində qanunvericiliyə müvafiq qaydada müəyyən edilmiş əmanətlər; cinayətin törədilməsi nəticəsində yaranması məhkəmə qərarı ilə təsdiq edilmiş əmanətlər; üzərinə həbs qoyulmuş əmanətlər; cəlb edildiyi günə Fondun Himayəçilik Şurasının Mərkəzi Bankla razılaşdırmaqla müəyyən etdiyi həddən yuxarı illik faiz dərəcəsi ilə qəbul edilmiş əmanətlər; fiziki şəxslərin sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar açdığı bank hesablarındakı pul vəsaitləri; fiziki şəxslərin bankın vəkəlatli idarəetməsində olan pul vəsaitləri; ödəniş müddətlərinin başa çatıb-çatmadığından asılı olmayaraq əmanətinin banka olan borcunun əsas məbləği və faizləri həcmində əmanət; bank qarşısında öhdəliklərin təminatı olan əmanətlər qamill edilir.

Onu da deyim ki, 19 may 2014-cü ildən etibarən banklarda yerləşdirilən qorunan əmanətlər üzrə faiz dərəcəsinin yuxarı həddi 9%-dir.

- ADİF-in fəaliyyəti ilə bağlı nə kimi yeniliklər var?

- İştirakçı banklarda sığorta hadisəsi baş verdikdə əmanətçilərə operativ şəkildə kompensasiyaların ödənilməsi həyata keçirmək üçün avtomatlaşdırılmış sistemdən istifadə edilir. Bunun üçün fondun xüsusi proqram təminatı və server mərkəzi yaradılmışdır. Fəvqəladə hallarda işin fasiləsizliyini və banklardan alınmış məlumatların təhlükəsizliyini təmin etmək üçün fondun Yevlax şəhərində ehtiyat mərkəzi yaradılmışdır. İctimaiyyətin əmanətlərin sığortalanması sahəsində yaxşı məlumatlandırılması üçün bu yaxınlarda yeni internet sahifəsi və «941-qaynar xətt» ictimaiyyətin istifadəsinə verilmişdir.

Müəhəbbətini hazırladı: FƏRİYYƏ İKRAMQIZI

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin müşaviri

Dövlət xərclərinin hesabatlılığı

Bütün ölkələrdə birmənalı şəkildə qəbul olunur ki, gəlirlərin xərclənməsi sxeminin dəyərli tərkib hissəsi olmadan bütçə və vergi siyasətinə effektiv nəzarət mexanizmi yaratmaqdan söhbət gedə bilməz. Ona görə də ötən əsrin 60-cı illərindən başlayaraq (ilk olaraq Almaniya və ABŞ-da) bütçə paketinin təqdimatı və parlamentdə qəbulu zamanı vergi xərclərinin mürəzzə olunmasına (hesabat verilməsinə) başlanıldı. 1970-ci illərin sonlarından isə digər OECD ölkələri də vergi xərcləməsi hesabatları nəşr etməyə başladılar. Bəzi ölkələr, qanuni olaraq, vergi xərcləməsi hesabata hazırlamaq məcburiyyətindədirlər. Avstriya və Almaniya kimi ölkələr də daha geniş subsidiya hesabatları hazırlayaraq bütçə prosesi ilə birlikdə onları əlaqələndirirlər.

Bir çox insanları narahat edən əsas məsələlərdən biri məmuru vergi xərclərinin nə qədər olması, bu xərclərin nədən formalaşması, onun bütçə və vergi siyasətinə necə təsir etməsidir. Vergi xərcləri dövlət xərcləri olmaqla, bütçə prosesi vasitəsilə dövlət tərəfindən müəyyən fəaliyyət sahələrinin inkişafını təmin etmək üçün qrantlar, ssudalar, maddi yardımlar və s. əvəzinə vergi sistemi vasitəsilə inzibatiçilq xərcləri çəkilmədən vergi güzəştli və azad olmaları şəkildə həyata keçirilir.

Vergi qanunvericiliyində vergi xərcləri azad olmalar, güzəştlər, vergi kreditləri, vergi tətilləri, vergi endirimləri, diferensial vergi dərəcələri və s. kimi çox müxtəlif formalarla öz əksini tapır. Eyni zamanda, müxtəlif ölkələrdə mövcud olan iqtisadi sistemdən, həyat səviyyəsindən, inkişaf hədəflərindən və s. asılı olaraq, vergi xərclərinin formaları ciddi şəkildə fərqlənə bilər.

Ümumiyyətlə, vergi qanunvericiliyində nəzərdə tutulan istənilən güzəşt və azad olmaya, onun formasından, təyinatından, əhatə dairəsindən, müddətindən və s. asılı olmayaraq, vergi xərcləri kimi baxılır. Buna görə də belə xərcləri vergi siyasəti vasitəsilə vergi sisteminə daxil edilən azad olmalar və maddi stimullaşdırılmaların kəmiyyət ölçüsü kimi qəbul etmək olar. Bu kəmiyyəti qiymətləndirmək üçün birinci növbədə vergi sisteminin müqayisəli standart və normaları yaratmaq lazımdır. Belə norma və standartlara isə vergitutma bazası, vergi dərəcələrinin strukturu, ümumi mühasibatlıq normaları və ödənişlərin çıxılma imkanları və s. aiddir.

Tətbiq olunan hər bir yeni vergi xərcləməsinin kəmiyyət göstəricilərinin müəyyən edilməsi xərcləmənin aid olduğu verginin strukturuna və mühasibat qaydalarına yeni yanaşma tələb edir.

Vergi xərclərinin hökumət tərəfindən qiymətləndirilməsi mexanizmi ölkənin müvafiq vergi siyasəti institutları tərəfindən formalaşdırılır. Tətbiq olunan hər bir yeni vergi xərcləməsinin kəmiyyət göstəricilərinin müəyyən edilməsi xərcləmənin aid olduğu verginin strukturuna və mühasibat qaydalarına yeni yanaşma tələb edir.

Yeni tətbiq olunan vergi xərcləməsi ilə bağlı vergi siyasətindəki dəyişikliyin vergi gəlirlərinə təsirini müəyyən etmək üçün vergi siyasəti institutları tərəfindən yeni standartlar və kriteriyalar sistemi işlənilir hazırlanmalıdır. Ona görə ki, ənənəvi standartlardan hər hansı bir kənarlaşma yeni vergi xərcləri yaradır.

Dövlət xərclərinin hesablanması üçün prinsiplial olaraq üç metoddan istifadə olunur:

Birinci metod bir çox ölkələr tərəfindən istifadə olunan və mahiyyətcə daha ümumi xarakterə malik fakt qə (ex-post) metodudur. Bu metod yığılmalı gəlirlərin faktiki yerinə yetirilmə vəziyyətini qiymətləndirir.

İkinci metod gözlənilən (ex-ante) metodudur. Bu metod daxil olmaların proqnozlaşdırılmasına əsaslanır. Burada əsas təziz - «əgər təminat artırsa, daxil olmalar da (vergi gəlirləri) artur» prinsipinə əsaslanır.

Üçüncü metod xərc ekvivalent yanaşması (outlay equivalent approach) metodudur. Bu metodun mahiyyəti vergi xərcləməsinin müvafiq birbaşa pul ödənişləri ilə eyni olduğunun qəbul edilməsinə əsaslanır.

Buna baxmayaraq, vaxtaşırı vergi strukturu və qanunların mürəkkəbliyi səbəbindən, vergi daxil olmalarındakı itkilər ayrı-ayrı müddəaların nəticəsindən asılı olaraq, tam dəqiq olmaya bilər.

Vergi və xərcləmə siyasəti istənilən fiskal siyasətin iki əsas komponentləri olduğundan, vergi xərcləri bütçə xərcləri çərçivəsində analitik təəssürat yaratmağa və xərcləmə proqramının artımına nəzarətə imkan verir. Vergi xərclərinə nəzərən vəziyyətin aqreqasiya olunması, sahə, region, qrup daxilində vəziyyət haqqında elə analitik təəssürat yaratmağa imkan verir ki, alınmış birbaşa ödənişlər normal bütçə kodlarında əks olunmur və xüsusi qeyd edilmir. Bu informasiya mövcud olduqda (əlcətan) dövlət proqramının məcmu xərcləri ifadə olunur, aydınlaşır, tam və kəmiyyətcə müəyyən edilir.

Vergi xərcləri mövcud vergi sistemi yolu ilə yığılmadan xərcləmə olaraq qəbul edildiyi təqdirdə, hökumətin apardığı vergi siyasəti daha çox diqqətə cəlb edir. Çünki istənilən vergi-qoyma sistemi gəlirlərin alınması kimi ikitərəfli tıxac əks etdirir, həmçinin vergi xərclərini nəzərdə tutan istənilən islahat bütçə gəlirlərinin azaldılmasına gətirib çıxarır.

Bu halda, vergi siyasəti institutları qarşısında qiymətləndirilməsi zəruri olan belə bir sual yaranır ki, vergilərin xərclənməsi üçün ən yaxşı metod hansıdır: bilavasitə bütçə prosesi vasitəsilə və ya vergi xərclərinin verilməsi yolu ilə? Bundan başqa, vergi sisteminin sadələşdirilməsi ilə bağlı istənilən cəhd zamanı vergi xərclərinin aradan qaldırılması ehtiyacını nəzərə almaq lazımdır. Bu vergi xərclərinin silinməsi prosesində vergi administrasiyasının inzibatiçilqla bağlı itkiləri daha az olur.

Sentyabr ayının statistik göstəricilərinə əsasən...

Ay ərzində Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə 26545 zəng daxil olub ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 23,4% çoxdur. Zənglərin cavablandırılmaya qəbulu 96,10%, xidmətdən razı qalma isə 94,35%-dir. Canlı əlaqə zamanı 25151 sual xarakterli müraciətə cavab verilməsi və məlumatlandırma işləri aparılmışdır. Suallar, əsasən, elektron imza, əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi, vergi növləri, rekvizitlər, bütçə ilə hesablaşmalar, hesabatlar (bəyannamələr), vergi ödəyicilərinə göndərilmiş məsajlar, vergi yoxlamaları, daxil olmuş sənədlərin və şəxsi hesab vəərəqəsinin izahı ilə bağlı olmuşdur.

Vergi hüquqpozmaları barədə müraciətlər vergi orqanlarının qərarları, habelə vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, vergidən yayınma halları barədə olmuşdur.

Səsli menyü vasitəsilə məlumat almaq üçün 3835 zəng daxil olmuşdur.

Vergi ödəyicilərinə 23826-sı qısa mesaj xidməti (SMS), 638-i ikitərəfli SMS xidməti vasitəsilə ümumilikdə 24464 mesaj göndərilmişdir.

Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsinə (www.taxes.gov.az) 254974 istifadəçi daxil olmuşdur. İnternet sahifəsinin xəbər blokunda 17 yeni məlumat, bundan başqa, digər əlavə və dəyişikliklər barədə materiallar yerləşdirilmişdir.

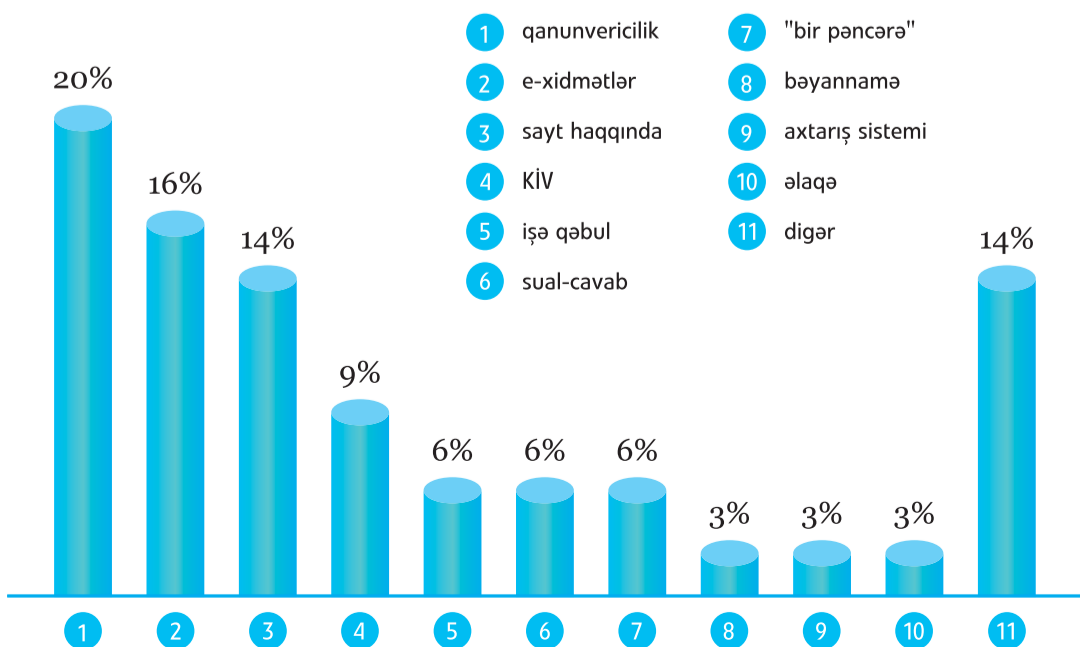
Vergilər Nazirliyinin «YouTube» videohostinqindəki kanalında rəsmi abunəçilərin ümumi sayı 280 nəfərə, yerləşdirilmiş videolara baxılma sayı isə ümumilikdə 66078-ə çatmışdır.

Nazirliyin «Facebook» sosial şəbəkəsindəki rəsmi sahifəsinə 1496 yeni istifadəçi daxil

olmuş, ümumi sayı 26429 nəfərə çatmışdır. Burada ay ərzində ümumilikdə 21 mövzu üzrə məlumat yerləşdirilmişdir. Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində 30748 vergi ödəyicisi qəbul edilərək, onlara 41581 növ xidmət göstərilmişdir. Bunlardan 41,8%-i şifahi xidmətlərin göstərilməsi üzrə, 15,6%-i yazılı (kağız daşıyıcısında) müraciətlərin qəbulu xidməti üzrə, 18,2%-i elektron xidmətlərin göstərilməsi üzrə, 14,3%-i hazır sənədlərin təhvil verilməsi xidməti üzrə, 8,9%-i vergilərə aid ərizə və hesabat formalarının, buklet və başqa nəşrlərin verilməsi xidməti üzrə, 0,1%-i bəyannamələrin, hesabatların, arayışların və digər sənədlərin qəbulu xidməti üzrə olmuşdur.

Vergi ödəyiciləri, bələdiyyələr, sağird-tələbələr və «Vergi dostları» ilə ümumilikdə 255 görüş keçirilmişdir. Görüşlər, əsasən, POS-terminaldan istifadə və nağdsız hesablaşmaların üstünlükləri, əmək müqaviləsi bildirişlərinin elektron informasiya sistemində işlənilməsi, «ASAN imza», bəyannamə formaları, onların tərtib edilməsi qaydaları və digər mövzularda olmuşdur. Həyata keçirilmiş məlumatlandırma tədbirləri nəticəsində bəyannamələrin təqdim olunma vəziyyəti barədə ay ərzində ümumilikdə təqdim edilməli olan (ƏDV, aksiz, mədən) 11020 vergi bəyannaməsindən 10233-ü və ya 92,7%-i vaxtında, onları da 10142-i və ya 99,1%-i elektron qaydada təqdim olunmuşdur.

www.taxes.gov.az saytında ən çox istifadə olunan bölmələr

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə vergi

Hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti həyata keçirirəm, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi kimi çinql materialı istehsal edirəm. Bu fəaliyyətlə əlaqədar daha hansı vergi ödəməliyəm?

Vergi Məcəlləsinin 213-cü maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisində, o cümlədən Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan sektorunda faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə mədən vergisi tutulur. Məcəllənin 214-cü maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisində (Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsi də daxil olmaqla) yerin təkindən faydalı qazıntıları çıxaran fiziki şəxslər və müəssisələr mədən vergisinin ödəyiciləridir.

Məcəllənin 216.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq çinql hasilatı üzrə fəaliyyət mədən vergisinə cəlb olunan fəaliyyət hesab olunur və çinql xammalı üzrə mədən vergisinin dərəcəsi hər kubmetr üçün 0,5 manat təşkil edir.

Mədən vergisinin hesablanması qaydası, ödənilməsi müddəti və bəyannamənin verilməsi Məcəllənin 217-ci maddəsində göstərilmişdir. Həmin maddəyə əsasən, mədən vergisi çinql xammalı üzrə yerin təkindən çıxarıl-

mış faydalı qazıntının hər kubmetrinə müvafiq vergi dərəcələrini tətbiq etməklə hesablanır. Həsabat ayı üçün mədən vergisinin məbləği faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənilir.

Məcəllənin 217.5-ci maddəsinə görə, çinql xammalı yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına aid edilir və yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödənilir.

Çinql xammalı üzrə mədən vergisinin ödəyiciləri hər ay həsabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsini verir.

Azərbaycan Respublikasının 2003-cü il 17 iyun tarixli qanunu ilə təsdiq edilmiş «Bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı haqqında Əsasnamə»nin 3.1.5-ci maddəsinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada müvafiq yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödəyicilərinin uçotunu bələdiyyələrin vergi xidməti orqanı aparır.

Sənaye məhəllələri yaradılacaq

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı «Sənaye məhəllələrinin yaradılması və fəaliyyətinin təşkili haqqında» fərmana əsasən, ölkədə rəqəbatədavamlı sənaye məhsulları istehsalını daha da artırmaq məqsədilə sənaye məhəllələrinin yaradılması üçün müvafiq tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulub. Fərmanla müvafiq iqtisadi qurumlara regionlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi və yerli ehtiyatlardan səmərəli istifadə etməklə sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə ölkənin ayrı-ayrı şəhərlərində sənaye məhəllələrinin yaradılması tapşırığı verilib.

Sənaye məhəlləsi nədir və bu layihənin tətbiq olunmasının ölkə iqtisadiyyatı üçün hansı əhəmiyyəti var?

Milli Məslisin deputatı, iqtisadçı Vahid Əhmədovun sözlərinə görə, regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramları çərçivəsində müxtəlif təyinatlı yüklərlə sənaye müəssisəsi tikilib istifadəyə verilib, minlərlə yeni iş yeri yaradılıb. Bu siyasətin davamı olaraq rəqəbatədavamlı sənaye məhsulları istehsalını daha da artırmaq üçün hazırda sənaye parklarının yaradılması istiqamətində iş aparılır. Ötən il icrasına başlanılan sənaye texnologiyaları parklarının istehsal və ixrac imkanlarının artması baxımından müsbət nəticələrin əldə olunması sənaye modellərinin tətbiqinin genişləndirilməsini zəruri edir. Onların sırasında ön mühüm yer tutan iqtisadi modellərdən biri sənaye məhəlləsidir.

Sənaye məhəlləsi sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün zəruri infrastrukturaya malik, kiçik və orta sahibkarlar tərəfindən məhsul istehsalı və xidmət göstərilməsi üçün istifadə edilən ərazidir. Dünyada bu tipli modelin tətbiqi geniş yayılıb.

Avropa və Amerika qitəsi ölkələrində (ABŞ, Fransa, Kanada, Danimarka, İspaniya, Almaniya) sənaye məhsulu istehsalının 30-40%-i bu cür iqtisadi zonalarda formalaşır. Bura yüksək texnologiyalar əsasında fəaliyyət göstərən mini-fabrik və zavodlar, yüngül və yeyinti sənayesi müəssisələri daxildir. Yarımfabrikatlar, aksesuarlar, tikinti, məişət materialları hazırlanan həmin ərazilərin məhsulları əsac sənaye mərkəzlərinə - iri zavodlara və texnoparklara göndərilir. Bir sıra

hallarda sənaye məhəllələri sənaye texnoparkları üçün ilkin istehsal rolunda çıxış edir. «İnnovasiya rayonları» adlanan bu tipli istehsal ərazilərini bəzi ölkələrdə «mikroistehsal», «bölge istehsalı», «yüngül istehsal» kimi söciyyəkləndirirlər.

Iqtisadçının sözlərinə görə, sənaye məhəllələri istehsal prosesinin təşkilində infrastruktur xərclərinin azaldılması, kooperasiya əlaqələrinin gücləndirilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və sair məsələlərin həlli baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Sənaye məhəllə-

lərin hazırlanmasına məsul orqan olan İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin (İSN) Sahibkarlıq və regional inkişaf problemləri şöbəsinin müdiri Nərimin İsmayilovanın bildirdiyinə görə, Azərbaycan Dövlət Proqramında sənaye məhəllələrinin yaradılması əhatə edilən layihələrə mühüm yer verilib. Proqramdan irəli gələn tapşırıqların icrası ilə əlaqədar nazirliyin əməkdaşları beynəlxalq təcrübəni öyrənib, bu cür sənaye zonasının təşkili üçün müvafiq qurumlar və biznes dairələrinin təklifləri əsasında ilkin layihə hazırlanıb. Layihədə yerli və xarici investitorlara geniş yer vermək məqsədilə onlarla müvafiq danışıqlar aparılıb. Sərmayəçilərdən daxil olan rəy və təkliflər müsbət qiymətləndirilib və ilk layihənin Neftçala rayonunda həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bundan əlavə, Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda, Şirvan şəhərində və Siyəzən rayonunda sənaye məhəllələrinin yaradılması imkanları nəzərdən keçirilib. Artıq bu bö-

lən məhəllələrində sahibkarlıq fəaliyyətinin səmərəli təşkili ilə bağlı tədbirləri həyata keçirəcək. Layihəyə xarici investitorları cəlb etmək məqsədilə «Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə tapşırıqlar verilib. Cəmiyyət birgə kapital əsasında sənaye məhəlləsini təşkil edəcək şirkətlərə yardım göstərəcək.

Sənaye məhəllələrinə hansı güzəştlər nəzərdə tutulur?

Büdcə vəsaitləri hesabına dövlət elektrik enerjisi, qaz, su, kanalizasiya və s. zəruri infrastrukturun yaradılmasına çəkilən xərcləri ödəməyi planlaşdırır. Bundan başqa, məhəllələrin sakinlərinə güzəştli kreditlər verəcək, sahibkarlar üçün xüsusi icazələrin alınması sadələşdiriləcək, onların nəqliyyat xərcləri azaldılacaq. Sənaye məhəllələrinin iri nəqliyyat qovşaqlarının bilavasitə yaxınlığında yaradılması da xərclərin azaldılmasına xidmət edəcək. Güzəştlər sayəsində sənaye müəssisələri öz fəaliyyətlərini rahat həyata keçirə biləcəklər. Əsas

məqsəd yeni iş yerlərinin yaradılması olduğu üçün sənaye məhəllələrinin işsizliyin daha çox müşahidə olunduğu bölgələrdə yaradılması məqsəduyğun sayılır.

Sənaye məhəllələri üçün vergi güzəştləri tətbiq ediləcəkm?

Vergilər Nazirliyinin Strateji araşdırmalar və vergi siyasəti Baş İdarəsinin idarə rəisi Şamil Ərəbovun sözlərinə görə, sənaye məhəllələrinə vergi güzəştlərinin tətbiqi nəzərdə tutulmur. Vergi güzəştləri, əsasən, iri tipli, geniş ərazisi və yüksək texnologiyaların cəmləşdiyi innovativ şəhər sənayesi layihələrinə - sənaye texnoparklarına tətbiq olunur. Geniş coğrafi ərazisi, gömrük sərhədi olduğundan sənaye texnoparkları ötən il Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişiklikləy əsasən, uzun müddətə vergilərdən azad olundu. Amma sənaye məhəllələri infrastruktur, təşkilati-hüquqi formasına görə kiçik sənaye sahəsi sayıldığından, burada vergi güzəştləri məqsəduyğun hesab edilmiş.

Elbrus CƏFƏRLİ

İqtisadiyyatda işləyənlərin sayı və əməkhaqqı çoxalıb

2014-cü il sentyabrın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışın işçilərin sayı 1511,4 min nəfər olmuş, onlardan 892,8 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət bölməsində, 618,6 min nəfəri isə qeyri-dövlət bölməsində fəaliyyət göstərmişdir.

Müddə işləyənlərin 22,5 faizi təhsildə, 18,8 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahəsində, 12,3 faizi sənayedə, 8,7 faizi əhəliyyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsində, 6,8 faizi tikintidə, 5 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatında, 3,8 faizi pe-

şə, elmi və texniki fəaliyyət sahəsində, 2,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahəsində, 1,8 faizi informasiya və rabitə sahəsində və 17,4 faizi iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

2014-cü ilin yanvar-avqust aylarında ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışın işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 440,9 manat olmuşdur. İqtisadiyyatın mədəncixarma sənayesində, maliyyə və sığorta fəaliyyətində, informasiya və rabitədə, peşə, elmi və texniki fəaliyyət sahəsində, tikintidə orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Hökumət ödəniş portali populyarlaşır

«Elektron hökumət» quruculuğunun inkişaf etdirilməsi istiqamətində dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlər üzrə rüsumlara görə ödənişlərin real vaxt rejimində elektron formada qəbulunun təmin edilməsi, ölkədə nağdsız ödənişlərin həcmnin artırılması, büdcə ödənişlərinin aparılması prosesinin sadələşdirilməsi, bank və digər maliyyə qurumları arasında sağlam rəqəbat mühitünün yaradılması məqsədilə Hökumət Ödəniş Portalı vətəndaşların istifadəsinə verilib. 2008-ci ildən istifadədə olan bu xidmətə hazırda «Azərənərgi» ASC, «Bakielektrikşəbəkə» ASC, «Azərsu» ASC, «Azəriqaz» İB, «AzərİstilikTəchizat» ASC kimi kommunal xidmət təşkilatları, Vergilər, İqtisadiyyat və Sənaye, Fövqəladə Hallar, Daxili İşlər nazirlikləri, DSMF, Dövlət Miqrasiya Xidməti, Dövlət Gömrük Komitəsi və Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi inteqrasiya olunublar. Stasionar telefon xidmətləri göstərən «Bakı Telefon Rabitəsi» İB, «Aztelekom» İB, Məlumat Hesablaşma Mərkəzi və mobil operatorlardan «Azercell Telekom» də portalın infrastrukturuna qoşulub. Ödəyicilər bu təşkilatların xidmətlərinə görə ödəniş etmək üçün HÖP-ün (www.gpp.az) internet ünvanına daxil olaraq qeydiyyatdan keçməlidirlər. Bundan sonra

ödəyici borclarının öyrənilməsi və ödənişlərin aparılması məqsədilə yuxarıda qeyd edilən e-ünvanda qeydiyyat kodunu və ilkin şifrəni daxil etməklə yaratdığı «Şəxsi virtual kabinetə» daxil ola bilər. Ödəyici HÖP-ə qoşulmuş hər hansı bank və ya poçt bölməsində də şəxsiyyət vəsiqəsini istifadəçisi olduğu xidmətlər üzrə uyğun müəssisələr tərəfindən ona verilmiş identifikasiya kodlarını təqdim etməklə qeydiyyatdan keçir. Bundan sonra istənilən bank və poçt bölməsində borclar haqqında məlumat almaq və ödəniş aparmaq mümkündür.

HÖP-də ödəniş üsulları nağd və ödəniş kartları vasitəsilə həyata keçirilir. İnternet vasitəsilə ödəniş zamanı HÖP-ün internet sahifəsində «Şəxsi virtual kabinetə» daxil olmaqla ödənişləri aparmaq mümkündür. «Şəxsi virtual kabinetə» daxil olmaqla ödəyicilər inzibati qaydada müəyyən edilmiş müddət ərzində apardığı ödənişlərin və müvafiq təşkilatlardan daxil olmuş bildirişlərin tarixini izləmək imkanına da malikdirlər. Həminlərin ödəyicilər elektron poçt ünvanını və ya mobil telefon nömrəsini daxil etməklə istifadə etdiyi xidmətlər üzrə bildirişlər haqqında məlumatları avtomatik rejimdə də ala bilərlər.

Bundan əlavə, ödəyicilər yu-

xarıda qeyd edilən elektron ünvanından qeydiyyatdan keçmədən də «Ödəniş xidmətləri» bölməsinin «Qeydiyyatızsız» ödəniş imkanından istifadə edərkən müvafiq təşkilat üzrə identifikasiya kodunu daxil etməklə ödənişləri apara bilərlər. Bu zaman isə «Şəxsi virtual kabinet»in yuxarıda qeyd etdiyimiz funksional imkanlarından istifadə edə bilməyəcəklər.

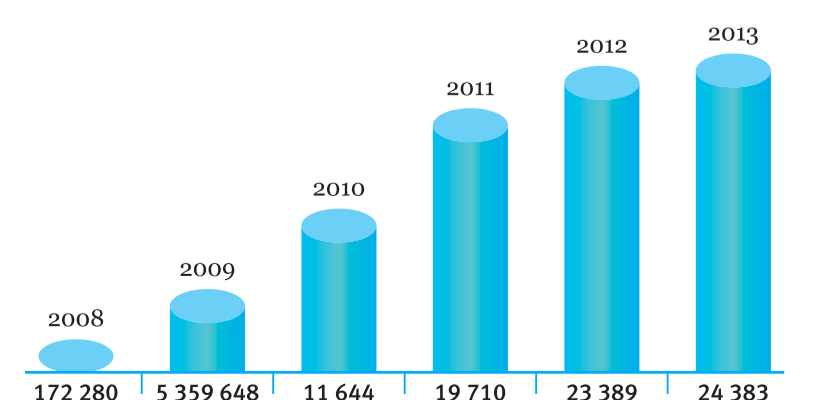
Qeyd etmək lazımdır ki, ödəyicilər bankın HÖP ilə inteqrasiya olunmuş elektron bankçılıq xidmətində unikal qeydiyyat kodunu və ya xidmətindən istifadə etdiyi təşkilatlar üzrə identifikasiya kodlarını daxil etməklə borcları öyrənə və bank hesabı vasitəsilə ödənişləri apara bilərlər.

Hökumət ödəniş portalından əməliyyatları rahat və təhlükə-

siz şəkildə həyata keçirilməsi səbəbindən portaldan istifadə edənlərin sayı ilə yanaşı, əməliyyatların sayı və həcmi də hər il artan dinamika üzrə hərəkət edir. 2008-ci ildə əməliyyatların sayı 172.280, həcmi 2.471.134,89 manat olduğu halda, 2009-cu ildə əməliyyatların sayı 5.359.648, həcmi isə 82.591.674,41 manat təşkil edib. 2010-cu ildə bu göstəricilər 11.644.539 əməliyyat və 182.851.188,85 manat, 2011-ci ildə 19.710.753 əməliyyat və 328.145.657,87 manat, 2012-ci ildə 23.389.830 əməliyyat və 481.155.021,48 manat, 2013-cü ildə isə 24.383.651 əməliyyat və 711.949.826,57 manat olub. 2014-cü ilin ötən dövrü ərzində aparılan əməliyyatların sayı 20.131.050, həcmi isə 778.090.391 manat olub. Əməliyyatların 7.337.625,80 manatı ödəniş kartları vasitəsilə həyata keçirilib.

AYTƏN

HÖP üzərindən aparılmış əməliyyatların sayı

Yaşa görə əmək pensiyalarının sayı artıb

Ölkə üzrə əmək pensiyaçıların sayı cari ilin 1 oktyabr tarixinə 1 milyon 286 min 200 nəfər təşkil edib və ilin əvvəli ilə müqayisədə 9 min 100 nəfər və ya 0,7 faiz artıb. Pensiyaçıların 782 min 581 nəfərini və ya 60,9 faizini yaşa görə, 363 min 181 nəfərini və ya 28,2 faizini əhəliyyə görə, 140 min 425 nəfərini və ya 10,9 faizini isə ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası alanlar təşkil edir.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu Aparatının əmək pensiyaları şöbəsinin müdiri Elşən Məmmədliyəv bildirdi ki, 2014-cü ilin 1 oktyabr tarixinə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği 172,9 ma-

nam cavablandırır.

Əhəliyyə göstərilən elektron xidmətlərdən istifadə imkanlarının artırılması məqsədilə Fondun yerli orqanlarında yardım məsələləri yaradılıb, müntəzəm olaraq elektron xidmətlərin ayrı-ayrı bölgələrdə təşviqi və onlardan istifadə sahəsində maarifləndirmə xarakterli regional təqdimatlar keçirilib. Göstərilənlərin nəticəsi olaraq, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun təqdim etdiyi elektron xidmətlər «Elektron hökumət» portalının statistikasına əsasən, ən çox istifadə olunan xidmətlər sırasında ilk yerləri tutub. Cari ilin doqquz ayı ərzində Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun həm öz saytı (www.dsmf.gov.az), həm də

Azərbaycanda yaşa görə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının 43,4%-ni təşkil edir

nat olub, o cümlədən yaşa görə əmək pensiyasının orta aylıq məbləği 191,5 manat təşkil edib. Hazırda yaşa görə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının 43,4 faizini təşkil edir ki, bu da Avropa Sosial Xartiyasının tələblərini

«Elektron hökumət» portalı (www.e.gov.az) vasitəsilə əhəliyyə təqdim etdiyi elektron xidmətlərdən ümumilikdə 700 minə yaxın vətəndaş yararlanıb ki, bu da ümumi vətəndaş müraciətlərinin azalmasında və şəffaflığın daha da artmasında öz rolunu oynayıb.

Azərbaycanın mikromaliyyə sektoru inkişaf mərhələsindədir

Azərbaycan Mikromaliyyə Assosiasiyasının (AMFA) təşkilatçılığı ilə Bakıda «Maliyyə əhatəliliyini dəstəkləyən innovativ praktikalər: təcrübələrin öyrənilməsi» mövzusunda VII konfrans keçirilib.

Tədbirin məqsədi risklərin idarə edilməsi sahəsində ən qabaqcıl təcrübələrin bölüşdürülməsi və Azərbaycanın mikromaliyyə sektorunun təkmilləşdirilməsinə töhfə ola biləcək ideyaların mübadiləsi üçün əlverişli mühitin yaradılması ilə bağlı olub. Konfransda Azərbaycan və qlobal təcrübələr, kənd təsərrüfatının maliyyələşdirilməsində yeniliklər, İslam mikromaliyyəsi və bankçılıq, mikromaliyyədə enerji səmərəliliyi məsələləri, ev tikintisi və təmiri kreditləri, müştərilərin inkişafı və maliyyə xidməti istehlakçılarının təkliflərinin idarə edilməsi və digər məsələlər müzakirə olunub.

AMFA-nın icraçı direktoru Jalə Hacıyevanın sözlərinə görə, maliyyə xidmətlərinin müştəri ehtiyacına uyğunlaşdırılması, ödənilən pul

üzrə yaxşı dəyər təmin etməsi, müştəriyə ziyan vurmaması olduqca vacibdir. İnsanlara fərqli ehtiyaclarına uyğun - rahat, münasib, təhlükəsiz xidmət göstərilməlidir. Bunun üçün qüvvədə olan qanunvericilik əsasında rəqiblərin fəaliyyət göstərdiyi işlək bazarlar lazımdır.

Milli Məclisin iqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə bildirib ki, Azərbaycan Mikromaliyyə Assosiasiyası ənənəvi konfransları ilə çox iş görsə də bununla kifayətlənmək olmaz: «Maliyyə xidmətləri sahəsində monitorinqlər aparılmalı, xidmətin nəyə yönəldiyi və necə çatdırıldığı öyrənilməlidir. Girov, risk, faizlərin aşağı salınması məsələləri daim diqqətdə saxlanılmalıdır. Çoxlu iş yeri açılmalıdır ki, əhalinin kreditlərdən asılılığı azalsın».

Qeyd edək ki, konfrans zamanı mikromaliyyəyə sahəsində beynəlxalq təcrübəyə, maliyyə savadlılığının yoxsul təbəqənin həyat şəraitini necə yaxşılaşdırmasına dair məruzələr dinlənilib, müzakirələr aparılıb.

vergi təqvim

OKTYABR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 oktyabr - «(1)» və «(2)».
20 oktyabr - «(1-1)», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11».

«(1) və (2)» - Gəlir və mənfəət vergisi: Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir. Vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçiminə əsasən aşağıda göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyənəşdirə bilər.

♦ **Birinci metod:** Hər rüb üçün cari ödəmələrin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

♦ **İkinci metod:** Cari rübəki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsal vurmaqla müəyyən edilir.

Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənəşdirməyin yuxarıdakı iki mümkün metoddan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dən gec olmayaraq bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənəşdirmək üçün tətbiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənəşdirmək üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir. Əvvəlki vergi ilində fealiyyəti olmayan və növbəti vergi ilində fealiyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fealiyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrini təqvim ili ərzində rüblər üzrə artan yekunla hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətləri

rinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

Xüsusi notariuslar tərəfindən aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanan gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariusun gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarılması aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«9» - Sadələşdirilmiş vergi: Sadələşdirilmiş vergi üzrə hesabat dövrü rübdür. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olan şəxs hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənməli olan verginin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi tutan ƏDV və sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin bu ödəmələr üzrə hesabat dövrü vergi ili, digər vergi ödəyicilərinin hesabat dövrü isə rübdür.

Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki

şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergilər barədə bəyannaməni ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri hesabat ilindən sonrakı ilin yanvar ayının 31-dən gec olmayaraq, digərləri isə hesabat rübü başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.2» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə aparılan ödəmələrdən ödəmə mənbəyində tutulan verginin hesabata dövrü rübdür.

Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə sığorta haqları ödəyən sığortaçıların fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməli və gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.3» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyicilərinin muzdlu işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabat dövrü rübdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürülməli və həmin müddətdə bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - Dövlət rüsumu: Dövlət rüsumu üzrə hesabat dövrü rübdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notarius tərəfindən qəbul edilərək iki bank günü ərzində, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsul əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu bir ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür. «Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin I bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Əksər vergi ödəyiciləri vergilərini müəyyən olunmuş müddətlərdə, müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını isə mümkün qədər tez ödəməyə çalışsalar da, bəziləri qanunvericiliyin

tələblərini pozaraq onların dövlət büdcəsinə vaxtında ödənilməsinə təmin etmədikləri, bu da büdcəyə vergi daxilolmalarına mənfi təsir göstərir. Belə halların aradan qaldırılması üçün Vergilər Nazirliyinin Vergi borclarının alınması işinin təşkilatı tərəfindən aparılan mütəmadi təhlillərin nəticələrindən asılı olaraq, vergi borclarını dövlət büdcəsinə vaxtında ödəməyən vergi ödəyicilərinə qarşı digər qanunamüvafiq

tədbirlər görülməklə yanaşı, onların siyahısı da «Vergilər» qəzetində dərc edilir, nazirliyin rəsmi veb saytında və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində yerləşdirir.

Adlarının ictimaiyyətə açıqlanmasını və bundan irəli gələ biləcək ciddi problemlərlə üzlənmək istəməyən vergi ödəyiciləri dövlət büdcəsinə borclarının lağ olunmasını təmin etməlidirlər.

SN	Vergi orqanı	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon	Obyektin adı
1	BŞVD	Eyyubov Mürsüd Vəqif oğlu	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	İcarə obyekt
2	BŞVD	"AĞBULAQ-88" ASC	Bakı şəhəri Sabunçu rayonu	"Ağbulaq-88" ATSC
3	BŞVD	"B.M.I." MMC	Bakı şəhəri Nərimanov rayonu	Bakı mis istehsal zavodu
4	BŞVD	"ŞƏFA OCAĞI TM" MMC	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	"Şəfa ocağı" tibb xidməti
5	BŞVD	DELTA INVESTMENT ŞİRKƏTİ	Bakı şəhəri Nərimanov rayonu	"Delta Investment" Şirkətinin mebel icarə obyekt
6	BŞVD	"BİBİ-HEYBƏT" ELM-İSTEHSALAT MÜƏSSİSƏSİ	Bakı şəhəri Səbail rayonu	Daş karxanası
7	BŞVD	"KƏPƏNƏKÇİ" KİÇİK MÜƏSSİSƏSİ	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	Daş sexi və icarə obyekt
8	BŞVD	Məmmədov Səfər Şikar oğlu	Bakı şəhəri Suraxanı rayonu	Ərzaq mağazası
9	BŞVD	"MODERN BİZNES QRUP" MMC	Bakı şəhəri Nəsimi rayonu	Ofis
10	BŞVD	Şahmammadov Şakir Eyvaz oğlu	Bakı şəhəri Nizami rayonu	"Aslan market"
11	BŞVD	"ÖMƏR BƏY" MMC	Bakı şəhəri Sabunçu rayonu	Metal ticarəti
12	BŞVD	İsmayilova Nərgiz Bəhlul qızı	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	Ərzaq mağazası
13	BŞVD	"ATILLA" FİRMASI	Bakı şəhəri Səbail rayonu	İcarə obyekt
14	BŞVD	Zərbəliyev Eldəniz Qurban oğlu	Bakı şəhəri Qaradağ rayonu	Daş karxanası
15	BŞVD	Babayev Rəsim Babək oğlu	Bakı şəhəri Qaradağ rayonu	"Dörd qardaş" sadlıq sarayı
16	BŞVD	"REGIONLARIN İNKİŞAFI" İCTİMAİ BİRLİYİ	Bakı şəhəri Yasamal rayonu	Ofis
17	BŞVD	Quliyev Şakir Sabir oğlu	Bakı şəhəri Qaradağ rayonu	"Sahil" sadlıq evi
18	BŞVD	"FATİYEV COMPANY" MMC	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	Reklam agentliyi üçün ofis
19	BŞVD	"AVTO-QARANT" ASC	Bakı şəhəri Xətai rayonu	İcarə obyekt
20	BŞVD	"3 MS LTD ŞİRKƏTİ" MMC	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	Zeytun istehsal zavodu
21	BŞVD	"FƏRHAD-7" KİÇİK MÜƏSSİSƏSİ	Bakı şəhəri Binəqədi rayonu	İcarə obyekt
22	2 ƏVD	"VİKTORİYA-93" MMC	Sumqayıt şəhəri	Ofis
23	2 ƏVD	"XƏZRİ-Y" MMC	Abşeron rayonu	Daş karxanası
24	5 ƏVİ	"ŞİRVAN-TİCARƏT" ASC	Şirvan rayonu	Mağaza
25	8 ƏVİ	"BƏHRƏMƏTƏPƏ-ÇİNQİL" ASC	İmişli rayonu	Karxana
26	9 ƏVİ	Heydərlı Fərid Nağı oğlu	Göyçay rayonu	"Nar market"
27	11 ƏVD	"AZƏRİ" KÖRPORASIYASI	Şəki rayonu	Çörək sexi
28	12 ƏVD	"GƏNCƏ MONOLIT" MMC	Gəncə şəhəri	Beton istehsal zavodu
29	13 ƏVİ	Hudulov Məhəmməd Dibirhacıyev oğlu	Balakan rayonu	"Antep ləhməcinin"
30	14 ƏVİ	"QOVLAR" KOOPERATİV CƏMİYYƏTİ	Tovuz rayonu	Mobil telefonların satışı, təsərrüfat malları mağazası

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Ənənəvi (köhnə) hesablar planının tətbiqinin aparılan audite neqativ təsiri

Yeni və ənənəvi hesablar planının müqayisəli təhlili əsasında izahlar

Yeni hesablar planına baxış edərək köhnə (ənənəvi) hesablar planında aşağıdakı qüsurlu məqamları görmək mümkündür:

- aktiv və passiv hesabların nişamsız və qarışıq yerləşdirilməsi;
- hesabların adının məzmununda qeyri-dəqiqliyin təzahürü;
- gəlir və xərc hesablarının yerləşməsi və bağlanması metodologiyasındakı anomallıq;
- mükəmməl informasiyaverici hesabların az olması;
- mühasibat və vergi uçotunun fərqliliyini toxunulmaması.

Beynəlxalq təcrübədə hesabların aktiv və passiv hesablara bölünməsi məsələsinə daha diqqətli yanaşılır. Hesab yalnız bir tipli, yəni ya aktiv, ya da passiv hesab kimi qəbul edilə bilər. Eyni bir hesabın həm aktiv, həm də passiv hesab edilməsi məntiqli olmadığına görə mümkünsüzdür. Hesabın hər zaman yalnız birtərəfli - ya debet qalığı, ya da kredit qalığı qalan hesablar aktiv hesablar, yalnız kredit üzrə qalığı qalan hesablar isə passiv hesablar adlandırılır. Aktiv və passiv hesabları bir-birindən ayırmağın ən rahat yolu maliyyə bərabərliyi düsturuna əsasən paylaşıdırılmalıdır. Maliyyə bərabərliyi düsturunun qısa forması aşağıdakı kimidir:

Aktivlər = Kapital + Öhdəliklər + Gəlirlər (+ Xərclər)

Bu bərabərliyin sol tərəfinə aid edilə bilən bütün hesabları aktiv, sağ tərəfinə aid edilə bilən digər bütün hesabları isə passiv hesablar adlandırmaq olar. Yeni hesablar planında hesablar demək olar ki, maliyyə bərabərliyi düsturuna əsasən paylaşıdırılıb və bir bölmə (alt başlıq) altında başqa bölməyə aid olan (aid edilə biləcək) hesab göstərilməyib. Bu da əməliyyatların çeşidli təsviri edil-

məsində və hesabatda yerinin təyin edilməsində mütəxəssislərə rahatlıq gətirir. Məsələn, «alıcı və sifarişçilərin debitor borcları» hesabı yalnız aktivdədir və bu hesabın ətrafında da yalnız debitor qalığı qalma ehtimalı olan digər debitor kontragent hesabları ola bilər. Debitor kontragent hesabların (alıcı və sifarişçilərin debitor borcları, törəmə müəssisələrin debitor borcları, işçi heyətinin debitor borcları, icarə ödənişləri üzrə debitor borcları, tikinti müqavilələri üzrə debitor borcları, faizlər üzrə debitor borcları, digər debitor borclar) bu cür bir alt başlıqda ardıcılıqla verilməsi informasiyanın düzgün sistemləşdirilməsi və nizamlı təqdimatı deməkdir. Köhnə hesablar planında isə kontragentlərlə bağlı anormal yanaşma üzə çıxır. Məsələn, köhnə hesablar planının «hesablaşmalar» kimi nəzərdə tutulan bölməsində aktiv (həтта həm aktiv, həm də passiv) hesab olan 62№-li hesabın əvvəlində 60№-li passiv və 61№-li aktiv, sonra isə 64№-li passiv hesab göstərilir. Bu cür ardıcılıq balans baxışı çətinləşdirir və əməliyyatların yerini müəyyənəşdirməkdə çətinlik yaradır. Köhnə hesablar planının qurulmuşundakı nişamsızlıq maliyyə bərabərliyini qavramaqda maksimum çətinlik törədir və mütəxəssislərdə əzbərcilik vərdişləri yaradır.

«Aktiv» və «passiv» anlayışlarını aydınlaşdırmaq üçün aşağıdakı misalə diqqət yetirək: Həmişə qalığın debetdə olması mümkün olan aktiv hesabda baş vermiş əməliyyata görə verilən ikili yazılış nəticəsində kredit qalığı yaranırsa, bu hal əməliyyata düzgün verilməyən ikili yazılışla əlaqədardır. Məsələn, hesabat dövründə alıcıya 1000 manat dəyərində mal satılıb və əvəzində 1200 manat alınıb. Bu əməliyyatlara adətən aşağıdakı ikili yazılışlar verilir:

DT 211 «Alıcının debitor borcu» - KT 601 «Satış» = 1000 manat

DT 223 «Milli valyuta ilə cari hesab» - KT 211 «Alıcının debitor borcu» = 1200 manat

İkili yazılış bu şəkildə verilərsə, «aktiv hesab» sayılan 211№-li «Alıcının debitor borcu» hesabının (köhnə hesablar planında 62№-li hesabın) qalığı debetdə deyil, kreditdə 200 manat qalacaqdır. Deməli, uyğunsuzluq yaranmışdır. Əslində, ikili yazılışda səhvlik vardır. Çünki alıcıya satılmış mala görə tələb olunan məbləğ 1000 manatdır. Əlavə (artıq) alınmış 200 manat isə gələcək satışların əvəzinin gələcəkdə də alınmış kimi hesab edilməsi üçün nəzərdə tutulmalıdır. Bu məbləğ gələcəkdə qazanılacaqdır. Bu baxımdan ikili yazılış aşağıdakı kimi verilməlidir:

DT 211 «Alıcının debitor borcu» - KT 601 «Satış» = 1000 manat

DT 223 «Milli valyuta ilə cari hesab» - KT 534 «Alınmış qısamüddətli avanslar» = 200 manat

Bununla da hesabların aktiv və ya passiv olması prinsipləri təmin olunur, yəni 211№-li (və ya 62 №-li) hesab öz aktiviyyətini, 534 №-li (və ya 64 №-li hesab) isə öz passivliyini saxlamış oldu.

Audit zamanı köhnə hesablar planının hər bir hesabının MMUS-lar üzrə (beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmış) yeni hesablar planındakı uyğun hesabına transfer edilməsini asanlaşdırmaq üçün köhnə hesablar planındakı hesabları yeni hesablar planının strukturuna (və ya yuxarıda göstərdiyimiz maliyyə bərabərliyi düsturuna) uyğun düzən qruplaşdırmaq (maddələr üzrə paylaşıdırmaq) lazımdır.

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN
ÇAĞRI MƏRKƏZİ

195

www.taxes.gov.az

Contact Centre
EN 15838

beynəlxalq panoram

Tunisədə ölkədən çıxmağa görə vergi tətbiq edilib

Tunisin Milli turizm ofisinin Moskvadakı rəhbəri bildirib ki, oktyabrın 1-dən başlayaraq hökumət əcnəblərin ölkədən çıxmasına vergi tətbiq edir. Onun sözlərinə görə, xüsusi markaların alınması şəklində ödəmə 30 dinar (17 ABŞ dollarından çox) təşkil edəcək. Vergidən toplanan vəsait ölkənin turizm infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə sərf olunacaq.

amma 2015-ci ildə bu məbləğ 120 milyon dinar (69 milyon dollar) ola bilər.

Bu ilin əvvəlindən Tunisə 240 min rusiyalı turist səfər edib. Ofis rəhbərinin fikrincə, turistlərin sayının keçən illə müqayisədə cüzi azalması rublun devalvasiyası və bir sıra turizm şirkətlərinin müflisləşməsi ilə əlaqədardır.

«Peqas Turistik» turizm operatorunun baş direktoru bildirib ki, bu cür vergilər ölkəyə turist axınına, adətən, təsir göstərmir. Onun sözlərinə görə, ötən illə müqayisədə bu il Tunisə göndərdikləri turistlərin sayı 10-12% artıb.

Ölkə rəhbərliyinin ilkin hesablamalarına görə, 2014-ci ilin sonunadək yeni vergi Tunis xəzinəsinə təxminən 40 mln. dinar gətirəcək,

Yaponiyada avtomobil satışı aşağı düşüb

2014-cü ilin aprel ayında istehlak vergisinin artırılması nəticəsində tələbatın zəifləməsi ilə bağlı olaraq, sentyabrda Yaponiyada avtomobil satışı 0,8% aşağı düşüb.

fonunda istehsalı azaltmağa başlayıb. 2008-ci ildən sonra ABŞ dollarına nisbətən yenin minimal səviyyəyədək enməsinə baxmayaraq, tendensiya dəyişməmişdir. Yaponiyada avtomobil istehsalının il ərzində ən əhəmiyyətli azalması avqustda (6,7%) baş vermişdir. «Toyo-

ta» avtomobillərinin istehsalı 10%, «Nissan» - 21%, «Honda» 4,7% azalmışdır.

Ekspertlər hesab edirlər ki, yenin zəifləməsi benzinin qiymətinin bahalaşmasına gətirib çıxaracaq və bu, istehlakçılardan xərclərinə əlavə təsir göstərəcək.

Ötən ilin müvafiq dövrünün göstəricisi (522.760 min avtomobil) ilə müqayisədə bu ilin sentyabrında satış 518.774 minədək azalıb.

Xatırladaq ki, Yaponiyada istehlak vergisi 2014-ci ilin aprelindən 5%-dən 8%-dək artırılıb. Ekspertlərin fikrincə, bu verginin 10%-dək planlaşdırılan artımı gələn il ölkə iqtisadiyyatının bərpaasını təhlükə altında qoyacaq.

Yaponiyanın avtomobil istehsalçıları, o cümlədən «Toyota Motor Corp.», «Nissan Motor Co.», «Honda Motor Co.» şirkətləri ölkədəki zəif tələbat

«Apple» şirkəti vergidən yayınmaqda ittiham edilir

Avropa Komissiyasının «Apple» şirkətinə qarşı apardığı araşdırmaların ilkin nəticələrinə əsasən, 1991-ci və 2007-ci illərdə şirkətin İrlandiya hökuməti ilə bağladığı vergi razılaşmaları qanunsuz dövlət dəstəyi kimi təfsir olunmuşdur.

Avropa Komissiyası İrlandiya hökumətini vergi üstünlüklərini «Apple» şirkətinə «selektiv əsasda» verməkdə ittiham edir. Araşdırmalar «Apple»-in bu şərtlərdən vergidən yayınmaq üçün bilərəkdən istifadə etdiyini sübut edərsə, şirkət milyardlarla dollar məbləğində cərimə gözləyir.

«Apple» ilə ölkə hökuməti arasında aparılan danışıqların protokolları göstərir ki, vergi tutma haqqında bağlanan müqavilədə şirkətin gəlirləri 28-38 milyon dollar civarında olmuşdur. Əslində, bu rəqəmlərin iqtisadi baxımdan əsası yoxdur. Məsələn, sərmayə vergisi 65% təşkil edirdi, lakin məbləğ 60-70 mln. dolları ötdükdə vergi dərəcəsi 20%-dək azalırdı. İrlandiya hakimiyyəti iş yerlərinin yaradılması üzrə maraqları nəzərə alaraq buna razılıq verib. «Apple» ilə saziş 2007-ci ilədək 15 il qüvvədə olmuşdur. Halbuki belə sazişlər, adətən, 3-5 il müddətinə bağlanır. Digər tərəfdən, bu cür sazişin bağlanma-

sı iqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı tərəfindən müəyyən edilmiş «tərəflərin müstəqilliyi» prinsipinə ziddir.

Vergi sazişinə yenidən baxıldıqda, vergi dərəcələrinin 8-18% hüdudunda olduğu aşkarlanmışdır. Bu isə informasiya texnologiyaları sahəsi üçün cüzi rəqəmdir.

«Apple» istifadə etdiyi vergi sxemlərinin şəffaflığını, İrlandiyanın vergi orqanları tərəfindən heç bir imtiyazların verilmədiyini iddia edir.

Yeri gəlmişkən, Avropa Komissiyası bu qəbildən təhqiqləri «Google», «Fiat» və «Starbucks» şirkətləri barəsində də aparır.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Fransa Respublikasının vergi sistemi: mənfəət vergisi

Müəssisənin mənfəət vergisindən azad olan fəaliyyəti ilə bağlı xərclər (iştirak azadolması) əksər hallarda gəlirdən çıxılır. Bununla yanaşı, lüks xərclər - oyləncə (ov və ya balıq tutmaq) xərcləri, lüks iqamətgahların və ya qayıqların alınmasına çəkilən xərclər, hüquqi vəzifələrin pozulmasına görə ödənilən cərimələr gəlirdən çıxılır.

Fransada mənfəət vergisinin standart dərəcəsi 33,33%-dir. Lakin kiçik və orta müəssisələrin (ən azı 75%-i fiziki şəxslər və ya digər kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə məxsus olan) illik dövriyyəsi 7,63 mln. avrodan aşağı olarsa, onlar 38.120 avro məbləğində mənfəətdən 15% həcmində, bundan yuxarı məbləğdən isə adi qaydada - 33,33% dərəcə ilə mənfəət vergisi ödəyirlər. İllik dövriyyəsi 7,63 mln. avrodan artıq olan iri müəssisələr üçün mənfəət vergisi dərəcəsinə 3,3%-lik vergi əlavəsi (surcharge) tətbiq olunur.

2012-ci il dekabrın 31-də bitən və ya bundan sonrakı tarixdən 30 dekabr 2015-ci ilədək olan vergi dövrü ərzində illik dövriyyəsi 250 mln. avrodan artıq olan iri müəssisələrin məcmu mənfəət vergisi öhdəliyinə (vergi çıxılmaları və güzəştləri nəzərə alınmadan) 5%-lik dərəcə ilə vergi əlavəsi

hesablanır. 18 avqust 2012-ci ildən Fransa rezidenti olub dividend bölüşdürməsi həyata keçirən müəssisə bölüşdürdüyü dividend məbləğinin 3%-i həcmində əlavə ödəməyə cəlb olunur.

Fransada dövriyyəsi 15 mln. avrodan artıq olan müəssisələr üçün məcburi illik minimum vergi (İFA) ödənişi mövcuddur:

İllik dövriyyə (avro)	Minimum vergi (avro)
15 mln.-a qədər	0
15 mln.-dan 75 mln.-dək	20 500
75 mln.-dan 500 mln.-dək	32 750
500 mln.-dan artıq	110 000

Amortizasiya inventar hesab olunmayan və öz dəyərini itirən maddi aktivlərə (torpaq istisna olmaqla) hesablanır. Öz dəyərini qarşılıqlı şəkildə itirməyən qeyri-maddi aktivlər - «qudvil» və ticarət nişanları amortizasiya olunmur. Patentlər, proqram təminatı və digər müəssisələrdə səhm payları kimi qeyri-maddi aktivlər isə amortizasiya oluna bilər. Müəssisənin fəaliyyətə başlaması xərcləri (start-up costs) əməliyyat xərcləri kimi gəlirdən çıxıla və ya 5 illik müddətə amortizasiya oluna bilər.

Düzxətli amortizasiya məblə-

ği müəssisənin zərərli işlədiyi vergi ilində olsa da məcburidir.

Zərərin keçirilməsi:

31 dekabr 2012-ci ildə və ya bu tarixdən sonra bitən vergi ilində yaranmış zərərin yalnız 50%-i cari ilin mənfəətinin 1 mln. avrodan artıq olan hissəsi hesabına silinə bilər. Cari ilin mənfəəti hesabına silinə bilinməyən zərər məhdudiyət qoyulmadan növbəti döv-

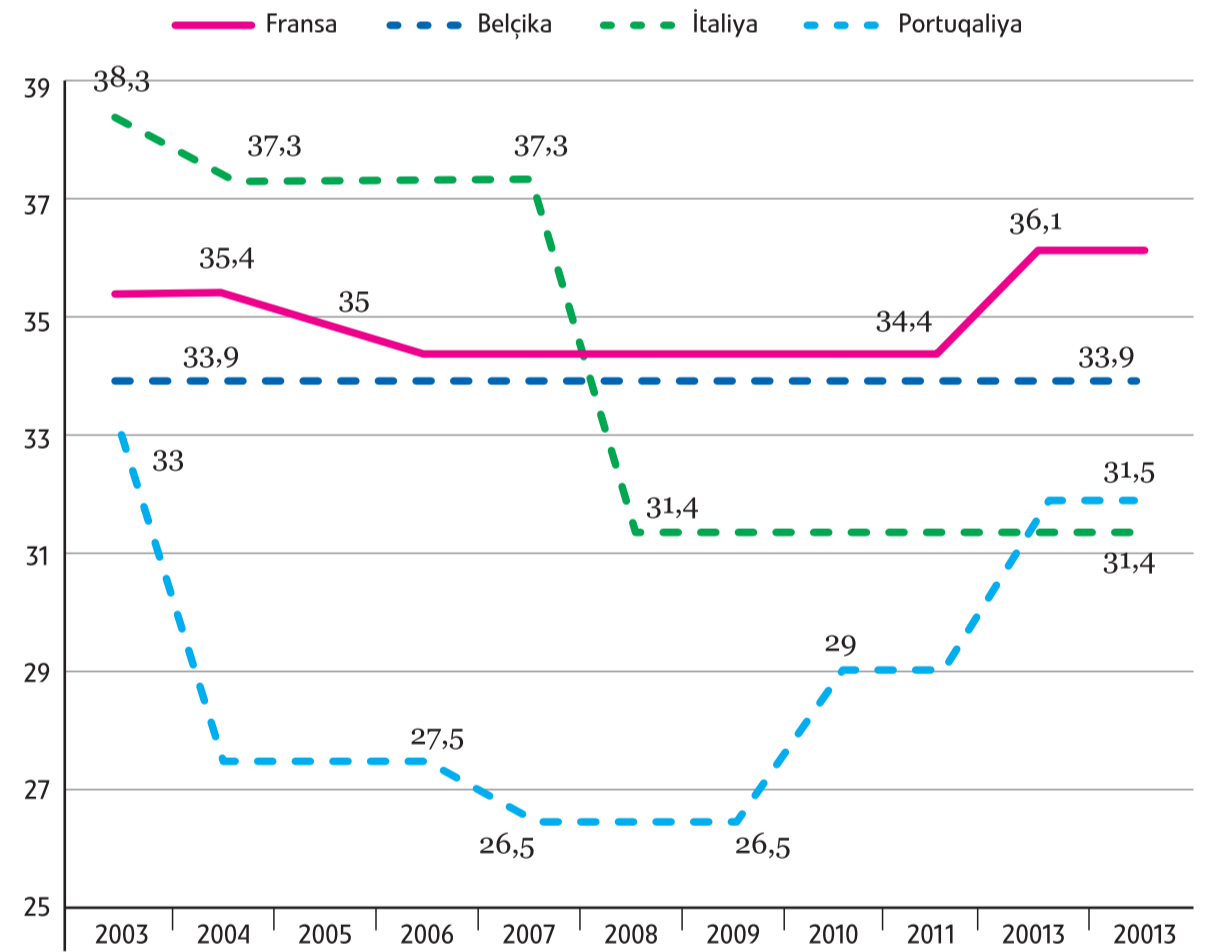
rə keçirilə bilər.

Müəssisənin sahibkarlıq fəaliyyətini dayandırdığı, aktivlərini satdığı hallarda və müəssisənin yenidən təşkil prosesi və ya iflas prosesi getdiyi müddət ərzində zərərin növbəti dövrə keçirilməsinə yol verilmir.

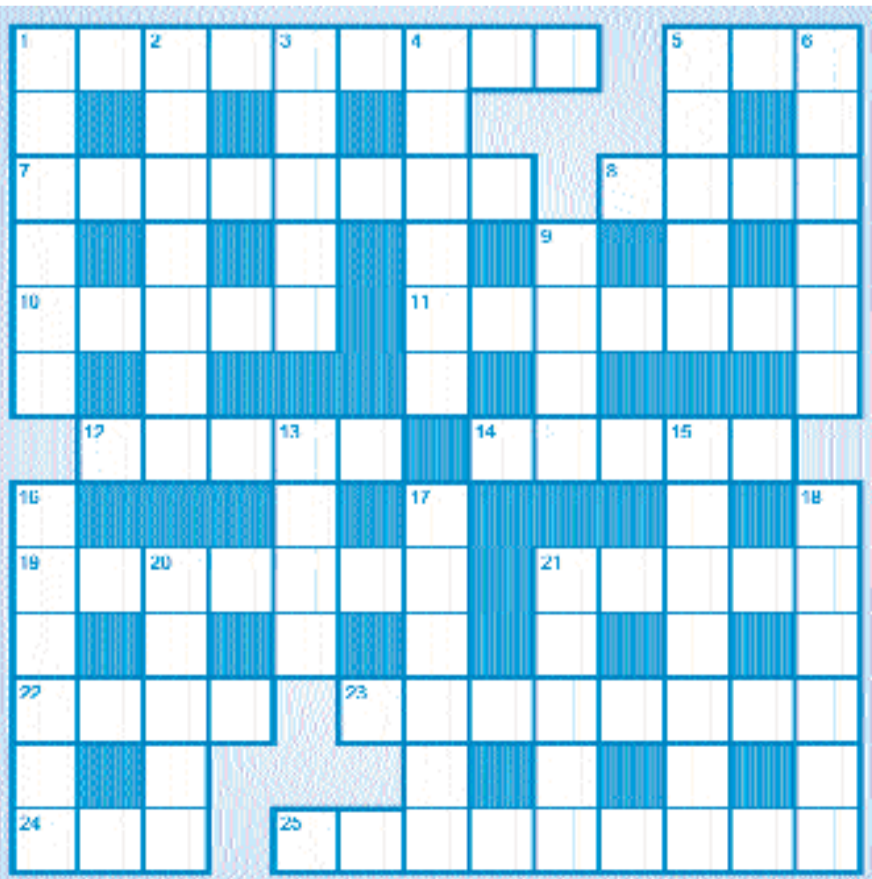
Ödəmə mənbəyində vergilər:

Rezident müəssisələrə ödənilən dividend, faiz və royaltidən ödəmə mənbəyində vergi tutulmur.

Mənfəət vergisi məqsədləri üçün yuxarıda qeyd olunan dövriyyəyə müvafiq olaraq illik ödənilən minimum mənfəət vergisi (İFA) gəlirdən çıxılır.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1. Kimyəvi element (metal);
2. Yapon dənizinin qərbində yerləşən kiçik adalar qrupu;
3. Motorlu velosiped;
4. Şimal Buzlu okeanın ucqar dənizi;
5. ABŞ-ın Neb-raska ştatının ən iri şəhəri;
6. Şorur rayonunda kənd;
9. Görkəmli tacik şairi, musiqişünas, filosof və alim. «Yusif və Züleyxa» əsərinin müəllifi;
13. Kişi adı;
15. Təcrübəli döyüşçü, müharibə iştirakçısı. Məcəzi mənada, hər hansı sahədə uzun müddət çalışan şəxsə də deyilir;
16. Ticarət gəmisi kapitanı;
17. İslam döv-

lətlərində hökmdar titulu; 18. Qurğuşun parıltısına bənzər qara rəngli mineral. Karandaşların istehsalında geniş istifadə olunur; 20. Balaca metal diyircək, çarx, tərkər; 21. Polineziya kökənli Yeni Zelandiya əhalisi.

Soldan sağa:

1. Pakistan İslam Respublikasının paytaxtı;
5. Lirik şeir və musiqi janrı;
7. Xalqın mənsub olduğu ölkədən kənarda yaşayan mühüm hissəsi;
8. Türkiyədə istehsal olunan spirtli içki;
10. Rusiyada çay;
11. ABŞ və Kanadada şəlalə;
12. Keniyanın simli çalğı aləti;
14. Qohumluq dərəcəsi;
19. Türk xalqlarının bir çoxunun folklorunda yarımistik xalq qəhrəmanı;
21. Müxtəlif enerji növlərini (məsələn, termiki, kimyəvi, elektrik və s.) mexaniki enerjiyə çevirən qurğu;
22. Dünya futbol tarixində ən məşhur futbolçulardan biri;
23. Xalqı öyrənən, təsvir edən, xalqa daha yaxın olan, onun adət-ənənələri, istək və arzularına daha çox bələd olan elm və bu elmin mütəxəssisi;
24. Səs-küylü müasir musiqi növü;
25. İstirahət və sağlamlıq mərkəzi.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1. Bumçay; 2. Sitroen; 3. Eyfel; 4. Bering; 5. Qabil (İmamverdiyev); 6. Çardağ; 9. Aton; 13. Vəba; 15. Proteje; 16. Oktava; 17. Simurq; 18. Parter; 20. Litva; 21. Bravo.

Soldan sağa: 1. Basketbol; 5. Qoç; 7. Metafora; 8. Ubr; 10. Atoll; 11. Natella (Adıgözəlova); 12. Anıva; 14. Şnaps; 19. Kolibri; 21. Bi-ota; 22. Arta; 23. Budapeşt; 24. Ana; 25. Hiqrometr.

idman

«V1 Challenge Azerbaijan»ın qalibləri bəlli oldu

Oktyabrın 11-də Azərbaycan Avtomobil Federasiyasının təşkilatçılığı ilə «Baku Crystal Hall»da «V1 Challenge Azerbaijan» yarışının təqdimat şousu keçirilib. Xatırladaq ki, təqdimat şousunda 12 ölkədən 14 peşəkar pilot yarışmış.

Ralli üzrə Avropa çempionu, belçikalı Patrik Snayers, üçqat «Drift Challenge» çempionu, 2014-cü ildə ən uzun drift üzrə dünya rekordçusu, almaniyalı Harald Müller, rali üzrə beşqat Portuqaliya çempionu, Avropa çempionatının gümüş mükafatçısı Miguel Kampos, «V1 Challenge 2011» çempionu, türkiyəli

Burak Çukurova, «V1 Challenge Moldova 2012» çempionu Nikolay Kiriyaq, «Fransa F4» və «Volant Eurofor-

mula 2013» çempionu Anton Huber və digərləri birincilik uğrunda mübarizə aparıblar.

Azərbaycanı yarışda qarşıya çıxan milli komandamızın üzvləri Cəbrayıl Həsənov (74 kq) və Əli İsayev (125 kq) bürünc medala sahib olublar.

Güleşçilərimiz komanda hesabında Rusiyadan sonra ikinci sırada qərarlaşıblar. Güleşçilərimiz komanda hesabında Rusiyadan sonra ikinci sırada qərarlaşıblar. Görüşlərin idarə olunmasında ölkəmizi beynəlxalq dərəcəli hakim Zaur Şərifov təmsil edib.

Hələdici görüş isə fransalı Anton Huber və almaniyalı Harald Müller arasında keçirilib. Özmarlıq nümayiş etdirən Anton Huber rəqibinə qalib gəlməklə birinci yerə çıxıb.

Sonra mükafatlandırma mərasimi keçirilib. Azərbaycan Avtomobil Federasiyasının prezidenti Anar Ələkbərov kuboku qalibə təqdim edib.

Beynəlxalq turnirdə 2 medal

Xəbər verdikimiz kimi, Qroznada Çeçenistan Prezidenti Ramzan Kadırovun Kuboku uğrunda sərbəst güləş üzrə VI beynəlxalq turnir keçirilib.

Azərbaycan güləşçilərinin də qatıldığı yarışda pəhləvanlarımız 2 medal qazanıblar. Məşqçilər David Kurtsiya və Nazim Əlicanovun rəhbərliyi altında mübarizə

aparan milli komandamızın üzvləri Cəbrayıl Həsənov (74 kq) və Əli İsayev (125 kq) bürünc medala sahib olublar.

Güleşçilərimiz komanda hesabında Rusiyadan sonra ikinci sırada qərarlaşıblar.

Görüşlərin idarə olunmasında ölkəmizi beynəlxalq dərəcəli hakim Zaur Şərifov təmsil edib.

Millimiz məğlubiyətdən yaxa qurtara bilmir

Oktyabrın 13-də futbol üzrə «Avro-2016»nın seçmə mərhələsi çərçivəsində Azərbaycan milli Xorvatiyanın Osijek şəhərindəki «Qradski» stadionunda bu ölkənin yığılması ilə qarşılaşıb.

İsveçrəli baş hakimi Studer Stefanın idarə etdiyi oyunun 11-ci dəqiqəsində Xorvatiya millisinin futbolçusu Andrey Kramariç hesabı açdı. Matçın 33-cü və 45-ci dəqiqələrində xorvatiyalı İvan Periş dabl edib. Birinci hissəyə əlavə olunmuş vaxtda isə Marşelo Brozoviç fərqlənib. Beləliklə, oyunun ilk hissəsi Xorvatiya millisinin 4:0 hesabı üstünlüyü ilə bitib.

Meydan sahibləri fasilədən sonra da hücumları davam etdiriblər. Görüşün 55-ci dəqiqəsində Elnur Allahverdiyevin kobud oyu-

nuna görə millimizin qapısına təyin olunan penaltı zərbəsini Luka Modriç dəqiq yerinə yetirib. Beş dəqiqə sonra millimizin kapitanı Rəşad Sadıqov avtoqolla yadda qalıb. Beləliklə, görüş Xorvatiya millisinin 6:0 hesabı qələbəsi ilə yekunlaşıb.

Xatırladaq ki, millimiz Avropa çempionatının seçmə mərhələsi çərçivəsində doğma meydanda Bolqarıstan, səfərdə isə İtaliya kollektivləri ilə qarşılaşıb və hər

iki görüş yığılmanın 1:2 hesabı məğlubiyəti ilə başa çatıb.

Şahmat üzrə Qran-pri turniri sona yaxınlaşır

FİDE-nin Bakıda keçirilən Qran-pri turnirinin birinci mərhələsinin onuncu turu başa çatıb. Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Artur Rəsizadə, Baş nazirin birinci müavini, 2015-ci ildə şahmat üzrə Dünya Kubokunun və 2016-cı ildə Ümumdünya Şahmat Olimpiadasının Təşkilat Komitəsinin sədri Yaqub Eyubov, Azərbaycan Şahmat Federasiyasının prezidenti Elman Rüstəmov da Qran-pri yarışının onuncu turunda şahmatçılarımızın çıxışları ilə maraqlanıblar.

Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Mədəniyyət Mərkəzində keçirilən yarışın bu turunda Azərbaycan şahmatçısı Şəhriyar Məmmədov ABŞ idmançısı

Hikaru Nakamura ilə heç-heçə oynayıb. Digər şahmatçımız Teymur Rəcəbov isə İsrail təmsilçisi Boris Gelfanda məğlub olub.

On turdan sonra İtaliya şahmatçısı Fabiano Karuano və İsrail təmsilçisi Boris Gelfand hərəyə 6 xal toplayaraq 1-2-ci yerləri bölüşürlər. Sergey Karjakin, Petr Svidler, Yevgeni Tomaşevski və Hikaru Nakamura 5,5, Teymur Rəcəbov və Aleksandr Qrişuk 5, Şəhriyar Məmmədov və Rüstəm Kasımcıyan 4,5, Dmitriy Andreykin 4, Lenyer Domingez isə 3 xal toplayıblar.

mozaika

Günəş batareyaları ilə işləyən avtomobil

texnologiya

«Stella» adlı bu qeyri-adi avtomobil Los-Ancelesdən San-Fransiskoyadək 560 kilometr məsafəni qət edib.

Avtomobil tam enerji ilə 800 kilometr məsafəni qət edə bilər. O, saatda orta hesabla 70 kilometr sürətlə hərəkət edir, maksimal sürəti saatda 120 kilometrdir. Maşın Hollandiyanın «Solar Te-

am Eindhoven» komandası tərəfindən hazırlanıb.

«Stella» avtomobili üçün günəş batareyalarının qiyməti 2600 avro məbləğindədir. Onun korpusunda alüminium və karbon lifi materiallarından istifadə edilmişdir. Buna görə də avtomobilin çəkisi təxminən 380 kiloqram təşkil edir.

Mühəndislər hələ Eindhoven Texniki Universitetində təhsil alarkən günəş batareyaları ilə işləyən avtomobilin yaradılması ilə məşğul olmağa başlayıblar. Komanda sentyabrın birinci yarısında ABŞ-in Detroit ştatında 21-ci Beynəlxalq intellektual nəqliyyat sistemləri konqresində «Stella»-nı nümayiş etdirib.

madaniyyət

İranda 24 saat Azərbaycan dilində yayımlanacaq televiziya kanalı açılır

Tezliklə İranda 24 saat Azərbaycan dilində yayımlanacaq televiziya kanalı açılacaq. Bunun Azərbaycan səfərdə olan İran Radio-Televiziya Təşkilatının sədri İzzətullah Zərqami keçirilən mətbuat konfransında deyib. O bildirib ki, Azərbaycan dilində fəaliyyət göstərəcək televiziya kanalında ölkəmizdə çəkilən televiziya serialları, cizgi filmləri, sənədli filmlər yayımlanacaq.

İ.Zərqami əlavə edib ki, televiziya kanalında əsasən Azərbaycanla İran arasındakı əməkdaşlıq, mədəni əlaqələr işıqlandırılacaq:

«Bu televiziya kanalı Azərbaycan dilində yayımlanacaq televiziya kanalıdır».

can dilinin inkişafına və mədəni əlaqələrimizin güclənməsinə xidmət edəcək».

İ.Zərqami-nin sözlərinə görə, İran «AzerSpace-1» peykinin imkanlarından yararlanmaq niyyətindədir: «Səfər çərçivəsində bu bərədə danışıqlar aparılıb. İran «AzerSpace-1»-dən alaçağı 1 transport vasitəsilə 12 televiziya və radio şəbəkəsinin yayımlanmasını planlaşdırır».

«Qanlı Ay»

tam ciddi

Oktyabrın 8-də Cənubi və Şimali Amerika, Avstraliya ərazisində və Şərqi Asiyanın müxtəlif hissələrində Yer sakinləri nadir astronomik hadisəni - Ayın tam tutulmasının Günəşin çıxması və ya batması ilə eyni vaxta düşdüyü zaman yaranan «Qanlı Ay» müşahidə ediblər.

Bu hadisə Bakı vaxtı ilə saat 13:00-da başlanıb və saat 15:25 dəqiqədə tam fazaya çatıb: Yerin kölgəsi Ayın qabağını tamamilə alıb.

Tutulma vaxtı Ay əvvəlcə Yerin kölgəsinə daxil olur, sonra oradan çıxır. Bu zaman peyk qırmızı rəngin müxtəlif çalarları ilə «ışıq-

lana» bilir. Buna görə də Ayı «qanlı» adlandırırlar.

Qeyd edək ki, bu, dalbadal dördüncü müşahidə ediləcək ikinci Ay tutulmasıdır. Bu hadisələr 2014-

cü il aprelin 15-dən 2015-ci il sentyabrın 28-dək olan qısa bir dövrü əhatə edir. Növbəti tam tutulma 2015-ci il aprelin 4-də gözlənilir.

Şəkər xəstəliyinə əlvida?

Harvard Universitetinin alimləri şəkərli diabetin müalicəsində əsl inqilab sayılacaq kəşf barədə məlumat yayıblar. Onlar özü insulini yaradan hüceyrə köçürməyi öyrənişlər.

Embrional kömək hüceyrələrindən istifadə edərək alimlər böyük miqdarda insulini yaradan insan hüceyrələri yarada biliblər. Bu hüceyrələr mədəaltı vəzinin hüceyrələri ilə tam oxşardır. Belə hüceyrələrin transplantasiyası sayəsində birinci tip şəkər xəstələri gündəlik insulini inyeksiyasından azad olacaqlar.

Ömrünün 23 ilini bu tədqiqatda həsr edən professor Duq Melton deyib ki, tədqiqat sona çatmaq üzrədir: «Biz hazırda preklinik tədqiqatlar mərhələsində -

işin sonunun bir addımındaydıq». Melton 23 il əvvəl kiçik oğlunda birinci tip şəkərli diabet aşkarlandıqdan sonra bu tədqiqata başlamışdı.

Şəkərli diabet qanda şəkərin yüksək olmasıdır. Daha doğrusu, şəkərli diabet ayrıca bir xəstəlik olmayıb, xəstəliklər qrupudur.

Hazırda dünyada 150 milyondan çox qeydiyyata olan şəkər xəstəsi vardır.

Ekspertlərin rəyinə görə, ilkin mərhələ nəzərə alınmaq şərti ilə aşkar olunmamış şəkərli diabet aşkar olunmuş diabetə nisbətən 2-3 dəfə daha çoxdur. İnkişaf etmiş ölkələrdə əhali arasında bu xəstəyə tutulma 4-5%, inkişafda olan ölkələrdə isə 10% və daha çoxdur. Xəstələrin əksəriyyəti (90%-dən çox) piylənmə ilə əlaqələndirilən ikinci tip şəkərli diabetə tutulanlardır.

Müdrilər deyib ki...

«Mübarizə həyatın şərtidir, mübarizə bitəndə həyat da ölür».

V.Q.Belinski (1811-1848)

